



การประเมินสื่อ

เพื่อความเข้มแข็งทางใจ

ของวัยรุ่น: กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดระยอง



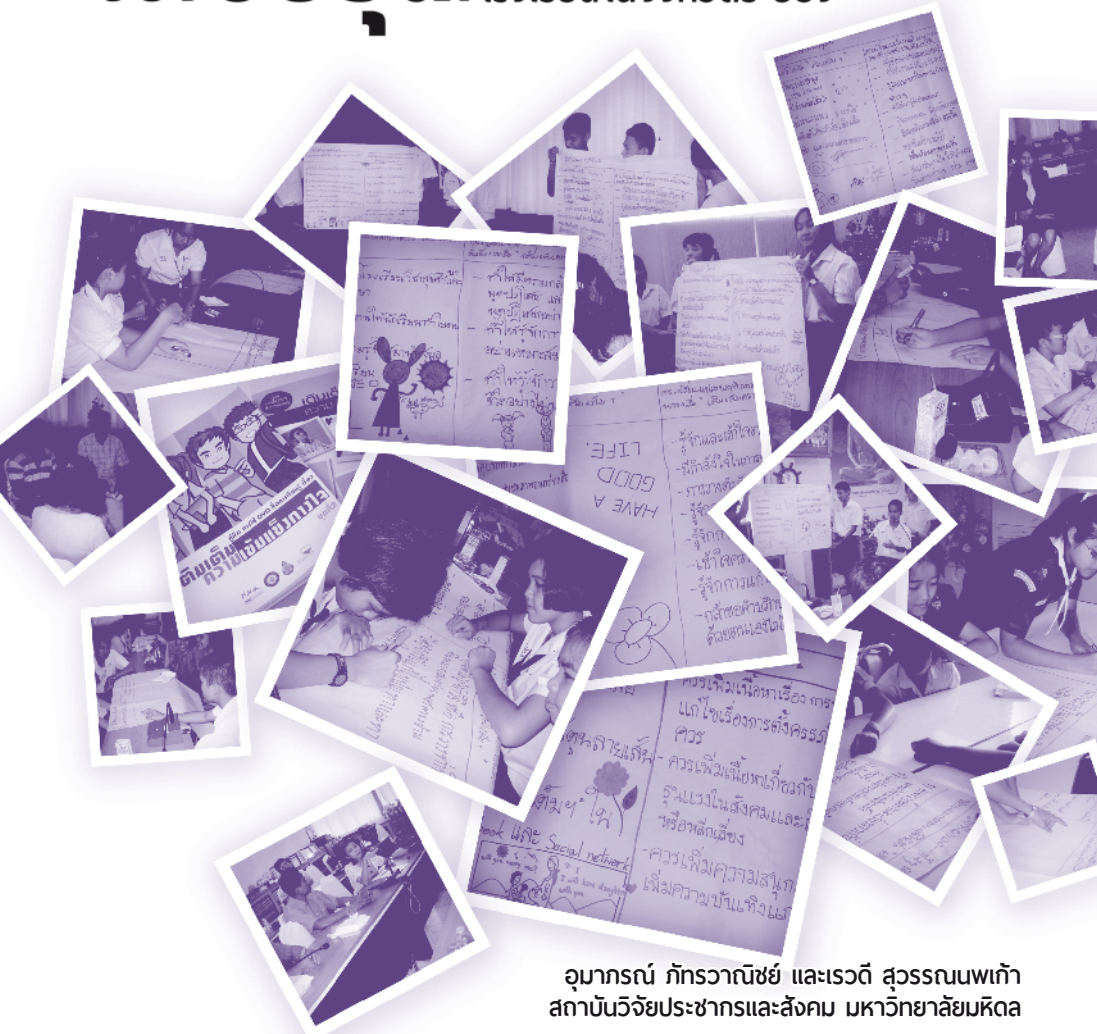
อุมากรณ์ กัทรวาณิชย์ และเรวดี สุวรรณนพเท็ก
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล



การประเมินสื่อ

เพื่อความเข้มแข็งทางใจ

ของวัยรุ่น: กรณีศึกษา โรงเรียนในจังหวัดระยอง



อุมากรณ์ กัทรวานิชย์ และเรวดี สุวรรณเทพเก้า
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

การประเมินสื่อเพื่อความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่น: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดระยอง

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

การประเมินสื่อเพื่อความเข้มแข็งทางใจของวัยรุ่น: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดระยอง/
อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์ (และคนอื่นๆ).--พิมพ์ครั้งที่ 1. --นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556
(เอกสารทางวิชาการ/สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; หมายเลข 415)

ISBN 978-616-279-286-1

1. วัยรุ่น. 2. สุขภาพจิต. 3. จิตวิทยาวัยรุ่น-วิจัย. 4. สุขภาพจิต--ในวัยรุ่น. 5. วัยรุ่น--
พฤติกรรม. 6. วัยรุ่น--สุขภาพจิต--วิจัย. 7. การปรับตัวทางจิต--ในวัยรุ่น. 8. ความเครียด
ทางจิต--ในวัยรุ่น. 9. ความก้าวร้าวในวัยรุ่น. 10. การสอนด้วยสื่อ. 11. สื่อมวลชนกับเด็ก.
I. อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์. II. เรวดี สุวรรณพเก้า. III. มหาวิทยาลัยมหิดล.
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. IV. ชื่อชุด.
BF724 ก491ร 2556

ที่ปรึกษา : นายแพทย์ประเวช ดันตีพิวัฒน์สกุล
แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์
ศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีจันทร์ เกรย์
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะทำงาน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์
นางสาวเรวดี สุวรรณพเก้า
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล

พิมพ์ครั้งที่ 1 : 250 เล่ม

ปกและรูปเล่ม : สุกัญญา พรหมทรัพย์ www.facebook.com/TaiSoiDesignNew

พิมพ์ที่ : บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

จัดพิมพ์ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล
999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ตำบลศาลายา
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ : 0 2441-9666; 0 2441-0201-4
โทรสาร : 0 2441-9333
Email : directpr@mahidol.ac.th
Website : <http://www.ipsr.mahidol.ac.th>

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย	3
บทที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย	5
2.1 เครื่องมือสื่อการเรียนรู้ที่จะทำการประเมิน	5
2.2 พื้นที่เป้าหมาย	6
2.3 วิธีการเก็บข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง	7
2.4 องค์ประกอบแบบสอบถาม	11
2.5 คำจำกัดความของตัวแปรที่สำคัญ	12
2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	18
บทที่ 3 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	19
3.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ	19
3.2 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ	21
บทที่ 4 ผลการประเมินกระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ ภายในระบบโรงเรียน	31
4.1 โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ	32
4.2 โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่	33
4.3 โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง	34
บทที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้: ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับการเปลี่ยนแปลงความสามารถ และพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กนักเรียน	39
5.1 ผลการประเมินการพัฒนาตนเอง หลังจากได้ชมสื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ”	40
5.2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านความเข้มแข็งทางใจ	41

5.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมกรใช้สารเสพติด และพฤติกรรมรุนแรง	45
บทที่ 6 ผลการประเมินประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้: ปัจจัยของ สื่อการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจ	55
6.1 ภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจ	58
6.2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถการดูแลและควบคุมตนเอง	59
6.3 การเปลี่ยนแปลงความสามารถการแก้ไขปัญหา	60
6.4 การเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสังคม	61
6.5 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต และการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ	61
บทที่ 7 ผลการประเมินประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้: ปัจจัยของ สื่อการเรียนรู้ และความเข้มแข็งทางใจที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน	67
7.1 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมกรเรียน	69
7.2 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมกรทางเพศ	72
7.3 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมกรใช้สารเสพติด	76
7.4 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมกรความรุนแรง	80
บทที่ 8 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	83
8.1 ผลการประเมินกระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่ตกเป็นตัวอย่าง	83
8.2 ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในมิติต่างๆ ของความเข้มแข็งทางใจของเด็กนักเรียนวัยรุ่น	84
8.3 ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ และความเข้มแข็งทางใจที่มีต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมกรใช้สารเสพติด และพฤติกรรมรุนแรง	87
8.4 ข้อเสนอแนะ	89
หนังสืออ้างอิง	91
ภาคผนวก	93

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาปัญหา

สุขภาพจิตเป็นผลมาจากปัจจัยมากมายในชีวิตของเรา ทั้งปัจจัยด้านบุคคล ครอบครัว และสังคม/ชุมชน มีความพยายามที่จะค้นหาว่าปัจจัยใดที่สำคัญส่งผลต่อสุขภาพจิต โครงการรายงานสถานการณ์สุขภาพจิตประจำปี โดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ภายใต้แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พบว่า ปัจจัยของครอบครัวและปัจจัยด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยอันดับแรกๆ ที่คนไทยให้ความสำคัญ และเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสุขได้ (จศรีรินทร์ เกรย์ และคณะ 2553:)

ปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่นสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบน ได้แก่ การละเมิดกฎเกณฑ์ การมีเพศสัมพันธ์ การใช้สารเสพติด และการทำผิดกฎหมาย ดังนั้น การแก้ปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่น จำเป็นต้องเริ่มจากผู้ใกล้ชิดที่สุดของเด็กวัยรุ่น คือครอบครัว ต่อจากครอบครัวแล้วคือโรงเรียน นอกเหนือจากสองสถาบันนี้แล้ว ความร่วมมือขององค์กรและหน่วยงานในท้องถิ่น ก็มีความจำเป็น

เช่นเดียวกัน ปัญหาครอบครัว เด็กและเยาวชนในจังหวัดระยอง เป็นปัญหาที่ชุมชนและสังคมในจังหวัดให้ความสำคัญ จากการศึกษา สถานการณ์คุณภาพชีวิตของประชากรจังหวัดระยอง (รศรินทร์ เกรย์ และคณะ 2552) ผลจากการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกประชาชน ของจังหวัดระยองมีความเป็นห่วงคนรุ่นใหม่และวัยรุ่น เนื่องจากสถาบัน ครอบครัวอ่อนแอลง และมีปัจจัยภายนอก ได้แก่วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง ที่จะยั่วยุให้วัยรุ่นต้องเสี่ยงกับปัญหายาเสพติด อบายมุข สุขภาพจิต

ด้วยเหตุนี้ โรงพยาบาลแก่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานสาธารณสุขที่มีความใกล้ชิดกับท้องถิ่นหน่วยงานหนึ่ง จึงเห็นความสำคัญกับปัญหาสุขภาพจิต วัยรุ่น และต้องการทำให้วัยรุ่นมีความเข้มแข็งทางใจ เพื่อป้องกันและหลีกเลี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ โดยได้ร่วมมือกับโรงเรียน มัธยมศึกษา 3 แห่งของอำเภอแก่ง และนำสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ซึ่งพัฒนาโดย แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิตภายใต้การสนับสนุน ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มาใช้ในโรงเรียน ในปีการศึกษา 2555

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะที่ ดำเนินการวิจัยโครงการ “การประเมินผลการใช้เครื่องมือสื่อการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น และผู้ปกครอง” จึงได้รับ มอบหมายจากแผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวง สาธารณสุข โดยการสนับสนุนงบประมาณจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ ให้ทำการประเมินผลเครื่องมือสื่อการเรียนรู้ “เติมเต็ม ความเข้มแข็งทางใจ” เพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นในเขต อำเภอเมืองแก่ง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2.1 เพื่อประเมินกระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็ม ความเข้มแข็งทางใจ” ภายในระบบโรงเรียน อันนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือ

1.2.2 เพื่อประเมินปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ความเข้มแข็งทางใจ

1.2.3 เพื่อตรวจสอบปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ และความเข้มแข็ง ทางใจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และ พฤติกรรมรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ผลของการวิจัยสามารถสนับสนุนข้อมูลให้แผนงานสร้างเสริม สุขภาพจิต นำไปใช้พัฒนาสุขภาพจิตเยาวชนในโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

หน่วยงานในระบบสาธารณสุข และหน่วยงาน องค์กรที่ทำงาน ด้านเยาวชน และครอบครัว จะสามารถนำเครื่องมือไปใช้ร่วมกับโรงเรียน ต่างๆ และกิจกรรมในชุมชน

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

2.1 เครื่องมือสื่อการเรียนรู้ที่จะทำการประเมิน

เป็นสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบวีดิทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ที่แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิตภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้พัฒนาขึ้นสำหรับเยาวชน ได้แก่ เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ (สำหรับวัยรุ่นระดับมัธยมศึกษา) มีองค์ประกอบทั้งสิ้น 16 ตอน ที่จะช่วยพัฒนาเด็กนักเรียนระดับมัธยมในด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้

ด้านความรู้สึกดีต่อตัวเองและรู้จักตนเอง มี 4 ตอน คือ	ด้านการจัดการชีวิตได้ มี 4 ตอน คือ
<ul style="list-style-type: none">• ตอนที่ 1 ปฏิบัติการค้นหาความเข้มแข็งทางใจ ภาค 1 และ 2• ตอนที่ 2 พลังใจ...ไอดอล• ตอนที่ 3 ความฝันของตัวเอง• ตอนที่ 4 อยู่ที่มุมมอง	<ul style="list-style-type: none">• ตอนที่ 5 เรื่อง เครียด เครียด• ตอนที่ 6 ช่วยด้วย ทำไงดี• ตอนที่ 7 ความโกรธของแดน• ตอนที่ 8 ความลับของความสุข

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว มี 4 ตอน คือ <ul style="list-style-type: none"> • ตอนที่ 9 แค่ “ไม่” ก็หมดเรื่อง • ตอนที่ 10 ขอแค่เข้าใจ • ตอนที่ 11 ทำไมเป็นคนแบบนี้ • ตอนที่ 12 รักคืออะไร 	ด้านมีจุดหมายในชีวิต มี 4 ตอน คือ <ul style="list-style-type: none"> • ตอนที่ 13 สิ่งสำคัญในชีวิต • ตอนที่ 14 เส้นตายที่ใกล้เข้ามา • ตอนที่ 15 ต้องเปลี่ยนให้ได้ • ตอนที่ 16 วันที่ฝันเป็นจริง
--	---

หมายเหตุ: เนื้อหาละครอย่างย่อของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ทั้ง 16 ตอน อยู่ในภาคผนวก 1

แต่ละตอนประกอบด้วย 5 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ละครเปิดเรื่อง (เลียนแบบสถานการณ์ชีวิตแบบต่างๆ เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมให้กับผู้ชมก่อนที่จะเชื่อมโยงเข้าสู่ช่วงสำคัญที่เป็นการให้ความรู้เรื่องความเข้มแข็งทางใจ), ช่วงที่ 2 ช่วงคุยกันหน่อย (เป็นการตั้งคำถาม เพื่อให้นักเรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากความคิดเห็น และประสบการณ์แต่ละคน), ช่วงที่ 3 ช่วงสงสัยจังทำไม (เป็นการให้คำปรึกษาด้านความรู้เรื่องความเข้มแข็งทางใจจาก “อาหมอ” ซึ่งเป็นจิตแพทย์ ในรูปแบบของการสัมภาษณ์พูดคุย ซึ่งตัวละครในเรื่องเข้ามาปรึกษา “อาหมอ”), ช่วงที่ 4 ช่วง VOX POP (นำเสนอความหลากหลายทางความคิดของวัยรุ่นที่มีต่อประเด็นของแต่ละตอน) และช่วงที่ 5 ละครปิดเรื่อง (เป็นเรื่องราวละครต่อเนื่องมาจากช่วงที่ 1 เพื่อบอกเล่าเรื่องราวหลังสถานการณ์คลี่คลาย)

2.2 พื้นที่เป้าหมาย

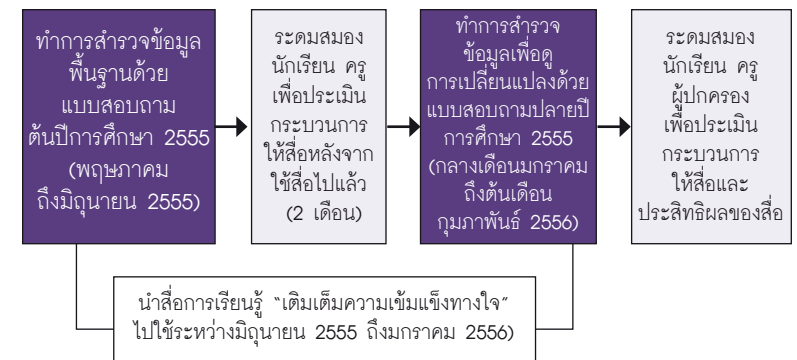
พื้นที่เป้าหมายของการศึกษาคือโรงเรียน 3 แห่งที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการใช้สื่อเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1 โรงเรียน (นักเรียน 2,501 คนขึ้นไป) โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 โรงเรียน (นักเรียน 1,501-2,500 คน) และโรงเรียนขนาดกลาง 1 โรงเรียน (นักเรียน

500-1,500 คน) ทั้ง 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่เขตอำเภอเมืองแกลง จังหวัดระยอง

2.3 วิธีการเก็บข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง

การนำสื่อเข้าไปในโรงเรียนได้ทำการสำรวจด้วยแบบสอบถามกับเด็กนักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลาย รวมถึงครู และผู้ปกครองนักเรียน ช่วงต้นปีการศึกษา 2555 (ก่อนนำสื่อไปใช้) และปลายปีการศึกษา 2555 (หลังการนำสื่อไปใช้) ดังรายละเอียดในแผนภาพ 2.3

แผนภาพ 2.3 ขั้นตอนการประเมินผลการใช้สื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ”



การเก็บข้อมูลในโรงเรียน 3 แห่ง มีด้วยกัน 2 วิธี

2.3.1 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยสำรวจแบบสอบถามในช่วงต้นปีการศึกษา 2555 (ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน 2555) และในช่วงปลายปีการศึกษา 2555 (กลางเดือนมกราคม ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ 2556) แบบสอบถามทั้งสองช่วงเวลา ประกอบด้วย 3 ชุด คือ

- หนึ่ง แบบสอบถามของนักเรียนที่ต้องประเมินตนเอง ซึ่งเป็นเด็กมัธยมศึกษาตอนต้น (มัธยมศึกษาปีที่ 1-3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-5) โดยวิธีการสุ่มจำนวนตัวอย่างนักเรียนจำแนกตามโรงเรียนและช่วงชั้น รายละเอียดตามตาราง 2.3.1.1

ตาราง 2.3.1.1 วิธีการสุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามโรงเรียนและช่วงชั้น

	รวม	โรงเรียนที่ 1 (ขนาดใหญ่พิเศษ)		โรงเรียนที่ 2 (ขนาดใหญ่)		โรงเรียนที่ 3 (ขนาดกลาง)	
		ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย
		จำนวนประชากรนักเรียน จำแนกตามโรงเรียนและช่วงชั้น ในปีการศึกษา 2555	5,670	1,620	1,080	1,050	720
ร้อยละของการกระจายของประชากรนักเรียน	100	28.6	19.0	18.5	12.7	11.1	10.1
จำนวนตัวอย่าง โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ 1,000 ตัวอย่าง แล้วใช้สูตรของ Yamane คำนวณให้มีความคาดเคลื่อนได้ประมาณร้อยละ 3	1,000	286	190	185	127	111	101

- สอง แบบสอบถามของครูประจำชั้น ซึ่งครูต้องประเมินเด็กนักเรียนรายคน
- สาม แบบสอบถามของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งผู้ปกครองต้องประเมินลูกหลานของตนเอง

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามแล้ว พบว่า จำนวนตัวอย่างที่ได้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียด ดังตาราง 2.3.1.2

ตาราง 2.3.1.2 จำนวนตัวอย่างที่ได้รับจากการสำรวจนักเรียน ครู ผู้ปกครอง จำแนกตามช่วงการสำรวจ (ต้นปีการศึกษา และปลายปีการศึกษา 2555)

โรงเรียน	ต้นปีการศึกษา 2555 (ก่อนนำสื่อไปใช้ในโรงเรียนทดลอง)			ปลายปีการศึกษา 2555 (หลังนำสื่อไปใช้ในโรงเรียนทดลอง)		
	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง
โรงเรียนที่ 1 (ขนาดใหญ่พิเศษ)						
ม.ต้น	236	242	227	207	207	207
ม.ปลาย	166	180	158	148	148	146
โรงเรียนที่ 2 (ขนาดใหญ่)						
ม.ต้น	177	176	174	159	174	161
ม.ปลาย	120	121	117	113	117	114
โรงเรียนที่ 3 (ขนาดกลาง)						
ม.ต้น	94	95	90	72	93	67
ม.ปลาย	71	77	69	71	70	71
รวม	864	891	835	1,211	809	766
	หลังจากจับคู่นักเรียน ครู ผู้ปกครองให้เป็นตัวอย่างเดียวกัน โดยใช้นักเรียนเป็นฐาน เหลือ 788 ตัวอย่าง			หลังจากจับคู่นักเรียน ครู ผู้ปกครองให้เป็นตัวอย่างเดียวกัน โดยใช้นักเรียนเป็นฐาน เหลือ 657 ตัวอย่าง		
	หลังจากจับคู่ตัวอย่างต้นปีการศึกษา และปลายปีการศึกษา ให้เป็นตัวอย่างเดียวกัน โดยใช้นักเรียนเป็นฐาน เหลือตัวอย่างที่เป็นตัวอย่างเดียวกัน 529 ตัวอย่าง					

2.3.2 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีระดมสมอง ซึ่งประยุกต์มาจากวิธีระดมสมองเพื่อค้นหาอนาคต (Future Search Conference) ในโรงเรียนทั้งสามแห่ง แห่งละ 2 ครั้ง คือ ดำเนินการครั้งแรก เดือนสิงหาคม 2555

และดำเนินการครั้งที่สอง คือเดือนมกราคม 2556 กลุ่มตัวอย่างของการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มี 3 กลุ่ม คือ

- นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 10 คนต่อ 1 โรงเรียน รวมเป็น 30 คนต่อช่วงดำเนินการ ทั้งนี้การดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มนักเรียนจริง ได้รับจำนวนตัวอย่างนักเรียนดังนี้ ครั้งแรกในเดือนสิงหาคม 2555 ได้รับตัวอย่างจำนวน 31 คน (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 11 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 20 คน) ครั้งที่สองในเดือนมกราคม 2556 ได้รับตัวอย่างจำนวน 30 คน (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 13 คน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 17 คน)
- ครูที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” (เช่น ครูที่รับผิดชอบวิชา และเปิดสื่อให้เด็กนักเรียนชม ครูประจำชั้น) จำนวน 5 คนต่อ 1 โรงเรียน รวมเป็น 15 คนต่อช่วงเวลาดำเนินการ แต่การดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มครู ได้รับจำนวนตัวอย่างครูดังนี้ ครั้งแรกในเดือนสิงหาคม 2555 ได้รับตัวอย่างจำนวน 23 คน ครั้งที่สองในเดือนมกราคม 2556 ได้รับตัวอย่างจำนวน 14 คน
- ผู้ปกครองของเด็กนักเรียน จำนวน 5 คนต่อ 1 โรงเรียน รวมเป็น 15 คน (เก็บข้อมูลผู้ปกครองนักเรียนเฉพาะช่วงที่สอง คือเดือนมกราคม 2556 เท่านั้น) แต่การดำเนินการเก็บข้อมูลในกลุ่มผู้ปกครอง ได้รับจำนวนต่ำกว่าเป้าหมาย คือ ได้รับจำนวนเพียง 9 คน เนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถมาเข้าร่วมได้ เพราะบางโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนเป้าหมาย เป็นโรงเรียนที่รับเด็กนอกพื้นที่ที่สามารถเข้ามาศึกษาได้ ดังนั้นผู้ปกครองจึงอยู่ไกลจากโรงเรียน ไม่สะดวกที่จะเดินทางมาเข้าร่วม

2.4 องค์ประกอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามทั้งต้นปีการศึกษา และปลายปีการศึกษา ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ชุด คือ แบบสอบถามของนักเรียน แบบสอบถามของครูประจำชั้น (ประเมินเด็กนักเรียนเป็นรายคน) และแบบสอบถามของผู้ปกครอง องค์ประกอบของแบบสอบถามด้านเนื้อหา ดังรายละเอียดในตาราง 2.4

ตาราง 2.4 องค์ประกอบของแบบสอบถามนักเรียน ครู ผู้ปกครอง

องค์ประกอบแบบสอบถาม	ต้นปีการศึกษา 2555			ปลายปีการศึกษา 2555		
	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง	นักเรียน	ครู	ผู้ปกครอง
1. ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน (รหัสประจำตัวนักเรียน เพศ ชื่อโรงเรียนชั้น)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. การพักอาศัยของเด็กนักเรียน สถานภาพครอบครัวของเด็กนักเรียน	✓	✗	✗	✓	✗	✗
3. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง (เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว)	✓	✗	✓	✓	✗	✓
4. แบบสำรวจความเข้มแข็งทางใจ	✓	✗	✗	✓	✗	✗
5. คำถามพฤติกรรมอื่น ๆ ได้แก่ (พฤติกรรมกรเรียน พฤติกรรมทางเพศ การใช้สารเสพติด ความรุนแรง)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6. ข้อมูลเกี่ยวกับการรับชมสื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ	✗	✗	✗	✓	✗	✗

หมายเหตุ: เครื่องหมาย ✓ มีในแบบสอบถาม ✗ ไม่มีในแบบสอบถาม

2.5 คำจำกัดความของตัวแปรที่สำคัญ

2.5.1 **ความเข้มแข็งทางใจ** คือ ความสามารถในการปรับตัวของบุคคล เมื่อต้องประสบกับสถานการณ์ที่วิกฤต ทุกข์ยาก ลำบาก กดดัน หรือเป็นปัญหาในชีวิต แต่สามารถปรับตัวให้ผ่านพ้นภาวะวิกฤตนั้นได้ และกลับมาดำเนินชีวิตได้ตามปกติ รวมทั้งสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตต่อไป (กรมสุขภาพจิต และสำนักงานสนับสนุนกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2556) ความเข้มแข็งทางใจ ในที่นี้มีด้วยกัน 4 มิติ (กรมสุขภาพจิต และสำนักงานสนับสนุนกองทุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2556) คือ

- **มิตินิยามความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง** หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้หรือการเข้าใจตนเอง รับรู้ความสามารถของตนเอง เชื่อมั่นในศักยภาพ และคุณค่าของตนเอง ในการที่จะกระทำการสิ่งต่างๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ การมีวินัยในตนเอง สามารถยับยั้งชั่งใจ รับผิดชอบ และทนต่อแรงต้านของกลุ่มเพื่อน และแรงกดดันของสังคมได้
- **มิตินิยามความสามารถในการแก้ไขปัญหา** หมายถึง ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ประเมินความเสี่ยง ตัดสินใจจัดการปัญหาได้อย่างเหมาะสม การมีทัศนคติและค่านิยมเชิงบวก มีอารมณ์ขัน มีความยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา รวมทั้งรู้จักเปิดใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นมองปัญหาอย่างท้าทาย ไม่คุกคามต่อชีวิตพึ่งตนเองได้ และรู้จักแสวงหาแหล่งช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพเมื่อประสบภาวะยุ่งยาก
- **มิตินิยามความสามารถทางสังคม** หมายถึง สามารถในการสื่อสารให้ผู้อื่นรับรู้ความคิด ความรู้สึกของตนเองได้ รวมทั้งเข้าใจ

ความรู้สึกของผู้อื่น เห็นอกเห็นใจ เคารพในสิทธิ์ของผู้อื่น สามารถให้อภัยผู้อื่น สร้างมิตรภาพ เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ มีส่วนร่วมเสียสละในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่วนรวมและสามารถปรับตัวได้

- **มิตินิยามการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ** หมายถึง ความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมาย ความสำเร็จในชีวิตที่เป็นไปได้ ดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ มีแรงจูงใจเพื่อให้ตนเองบรรลุเป้าหมาย ความกระตือรือร้นมุ่งมั่นพยายาม และมีความเชื่อหรือแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ (ดูรายละเอียดการให้คะแนนและการแปลผลค่าคะแนน ในภาคผนวก 2)

2.5.2 **การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจ** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจจากการสำรวจปลายปีการศึกษา แตกต่างไปจากการสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- **ไม่เปลี่ยนแปลง** คือ กลุ่มคะแนนจากการสำรวจปลายปีเหมือนกับกลุ่มคะแนนการสำรวจต้นปี ซึ่งมี 3 กรณี คือ กรณีที่ 1, 2 และ 3 ในตาราง 2.5.2
- **เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น** คือ กลุ่มคะแนนจากการสำรวจปลายปีมากกว่ากลุ่มคะแนนการสำรวจต้นปี ซึ่งมี 3 กรณี คือ กรณีที่ 4, 5 และ 6 ในตาราง 2.5.2
- **เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง** คือ กลุ่มคะแนนจากการสำรวจปลายปีน้อยกว่ากลุ่มคะแนนการสำรวจต้นปี ซึ่งมี 3 กรณี คือ กรณีที่ 7, 8 และ 9 ในตาราง 2.5.2

ตาราง 2.5.2 เกณฑ์การกำหนดการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจภาพรวม และการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 มิติ ระหว่างการสำรวจต้นปีการศึกษา และปลายปีการศึกษา 2555

กรณีที่	การสำรวจต้นปีการศึกษา	การสำรวจปลายปีการศึกษา	ผลของการเปลี่ยนแปลง
1	ต่ำ	ต่ำ	ไม่เปลี่ยนแปลง
2	ปานกลาง	ปานกลาง	ไม่เปลี่ยนแปลง
3	สูง	สูง	ไม่เปลี่ยนแปลง
4	ต่ำ	ปานกลาง	ดีขึ้น
5	ต่ำ	สูง	ดีขึ้น
6	ปานกลาง	สูง	ดีขึ้น
7	สูง	ปานกลาง	แย่ลง
8	ปานกลาง	ต่ำ	แย่ลง
9	สูง	ต่ำ	แย่ลง

2.5.3 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจในมิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง จากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจากการสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงในมิตินี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่เปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง (โดยใช้เกณฑ์การกำหนดการเปลี่ยนแปลงในตาราง 2.5.2)

2.5.4 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแก้ไขปัญหา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจในมิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา จากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจากการสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงในมิตินี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่เปลี่ยนแปลง

เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง (โดยใช้เกณฑ์การกำหนดการเปลี่ยนแปลงในตาราง 2.5.2)

2.5.5 การเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจในมิติความสามารถทางสังคม จากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจากการสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงในมิตินี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่เปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง (โดยใช้เกณฑ์การกำหนดการเปลี่ยนแปลงในตาราง 2.5.2)

2.5.6 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต และการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจในมิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ จากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจากการสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงในมิตินี้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ไม่เปลี่ยนแปลง เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น และเปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง (โดยใช้เกณฑ์การกำหนดการเปลี่ยนแปลงในตาราง 2.5.2)

2.5.7 พฤติกรรมการเรียน คือ พฤติกรรมในห้องเรียนในด้านความตั้งใจสนใจในการเรียนในห้อง การแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน การตอบคำถามในชั้นเรียน การยอมรับฟังผู้อื่นในชั้นเรียน การทำงานตามที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน ความรู้สึกไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน และความรู้สึกสนุกกับการเรียน (ดูรายละเอียดการคำนวณคะแนน ในภาคผนวก 3)

2.5.8 พฤติกรรมทางเพศ คือ พฤติกรรมทางวางตัวอย่างเหมาะสมกับเพศตรงข้าม การมีแฟน การชอบเพศเดียวกัน การหมกมุ่นหรือสนใจเรื่องความรักและการคบหากับแฟน รวมถึงการปฏิเสธพฤติกรรมทางเพศกับแฟน/คนรัก (ดูรายละเอียดการคำนวณคะแนน ในภาคผนวก 4)

2.5.9 **พฤติกรรมการใช้สารเสพติด** คือ พฤติกรรมในปัจจุบันในเรื่อง การสูบบุหรี่และการติดยาเสพติด การดื่มและติดสุรา และการติดสารเสพติดอื่นๆ (ดูรายละเอียดการคำนวณคะแนน ในภาคผนวก 5)

2.5.10 **พฤติกรรมความรุนแรง** คือ พฤติกรรมกระทำ ความรุนแรงในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา ในรูปแบบของคำพูดคำทอ รวมถึงการกระทำ ความรุนแรงทางร่างกาย ต่อครู เพื่อน คนรัก และคนในครอบครัว (ดูรายละเอียดการคำนวณคะแนน ในภาคผนวก 6)

2.5.11 **การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียน** คือ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการเรียนจากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจากการสำรวจ ต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเรียนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ไม่เปลี่ยนแปลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (learning score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (learning score time1) แล้วเท่ากับ 0
- เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (learning score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (learning score time1) แล้วมากกว่า 0 (ไม่ติดลบ)
- เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (learning score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (learning score time1) แล้วน้อยกว่า 0 (ติดลบ)

2.5.12 **การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศ** คือ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทางเพศจากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจากการสำรวจ ต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ไม่เปลี่ยนแปลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (sex behavior score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (sex behavior score time1) แล้วเท่ากับ 0
- เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (sex behavior score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (sex behavior score time1) แล้วมากกว่า 0 (ไม่ติดลบ)
- เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (sex behavior score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (sex behavior score time1) แล้วน้อยกว่า 0 (ติดลบ)

2.5.13 **การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด** คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดจากการสำรวจปลายปีการศึกษา แตกต่างไปจากการสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การใช้สารเสพติดแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ไม่เปลี่ยนแปลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (substance use score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (substance use score time1) แล้วเท่ากับ 0
- เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (substance use score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจ ต้นปี (substance use scoretime1) แล้วมากกว่า 0 (ไม่ติดลบ)
- เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (substance use score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจ ต้นปี (substance use scoretime1) แล้วน้อยกว่า 0 (ติดลบ)

2.5.14 **การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรง** คือ การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมความรุนแรงจากการสำรวจปลายปีการศึกษาแตกต่างไปจาก การสำรวจต้นปีการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรง แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

- ไม่เปลี่ยนแปลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (violence score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (violence score time1) แล้วเท่ากับ 0
- เปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (violence score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (violence score time1) แล้วมากกว่า 0 (ไม่ติดลบ)
- เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง คือ คะแนนของการสำรวจปลายปี (violence score time2) หักลบกับคะแนนการสำรวจต้นปี (violence score time1) แล้วน้อยกว่า 0 (ติดลบ)

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.6.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทำ Future search conference ทำการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อค้นหากระบวนการทำให้สื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ

2.6.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อการเรียนรู้เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจกับการเปลี่ยนแปลงความสามารถแต่ละมิติต่างๆ ของความเข้มแข็งทางใจและความสัมพันธ์ระหว่างสื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจกับพฤติกรรมต่างๆ ของเด็กนักเรียน ด้วยตารางไขว้ และทดสอบสถิติด้วยค่า chi-square นอกจากนี้ ยังทำการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวด้วย Logistic regression analysis โดยแสดงค่า coefficients (B) เพื่อตรวจสอบปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจ และเพื่อตรวจสอบปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ และความสามารถของความเข้มแข็งทางใจในมิติต่างๆ ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมความรุนแรง

บทที่ 3 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.1 จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเพศ และชนิดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีระดมสมอง Future Search Conference (FSC) แบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา

ช่วงแรก (สิงหาคม 2555) มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ เด็กนักเรียน และครู วัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบถึงข้อดีและข้อเสียของกระบวนการให้สื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ และนำข้อบกพร่องไปปรับปรุงการให้สื่อฯ ในเวลาต่อไป

ช่วงเวลาที่ 2 (มกราคม 2556) มีกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ เด็กนักเรียน ครู และผู้ปกครอง วัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เพื่อประเมินประสิทธิผล และกระบวนการให้สื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจตลอดทั้งปีการศึกษา

จำนวนนักเรียนตัวอย่างในช่วงเวลาแรกมีทั้งสิ้น 31 คน (มัธยมต้น 11 คน และ มัธยมปลาย 20 คน เป็นชาย 6 คน และหญิง 25 คน)

สำหรับจำนวนนักเรียนตัวอย่างในช่วงเวลาที่ 2 มีทั้งสิ้น 30 คน (มัธยมต้น 13 คน และ มัธยมปลาย 17 คน เป็นชาย 8 คน และหญิง 22 คน)

จำนวนครูที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพมีทั้งสิ้น 23 คน (ชาย 6 คน และหญิง 17 คน) ส่วนช่วงเวลาที่ 2 มีทั้งสิ้น 14 คน (ชาย 3 คน และหญิง 11 คน)

จำนวนตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองได้ทำการศึกษาเฉพาะช่วงเวลาที่ 2 มีทั้งสิ้น 9 คน (เป็นชาย 6 คน และหญิง 3 คน)

ตาราง 3.1.1 จำนวนตัวอย่างของการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการระดมสมอง Future Search Conference (FSC) จำแนกตามช่วงเวลา ดำเนินการ ชั้นเรียนของนักเรียน และเพศนักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง

ชนิดโรงเรียน	FSC ดำเนินการครั้งแรก (สิงหาคม 2555)										
	นักเรียน					ครู			ผู้ปกครอง		
	ชั้น		เพศ		รวม	เพศ		รวม	เพศ		รวม
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
โรงเรียน 1 (ขนาดใหญ่พิเศษ)	4	6	5	5	10	3	6	9	-	-	-
โรงเรียน 2 (ขนาดใหญ่)	2	9	1	10	11	1	6	7	-	-	-
โรงเรียน 3 (ขนาดกลาง)	5	5	-	10	10	2	5	7	-	-	-
รวม	11	20	6	25	31	6	17	23	-	-	-

ตาราง 3.1.1 (ต่อ)

ชนิดโรงเรียน	FSC ดำเนินการครั้งที่ 2 (มกราคม 2556)										
	นักเรียน					ครู			ผู้ปกครอง		
	ชั้น		เพศ		รวม	เพศ		รวม	เพศ		รวม
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง		ชาย	หญิง	
โรงเรียน 1 (ขนาดใหญ่พิเศษ)	3	7	4	6	10	2	3	5	3	2	5
โรงเรียน 2 (ขนาดใหญ่)	5	5	4	6	10	-	5	5	3	1	4
โรงเรียน 3 (ขนาดกลาง)	5	5	-	10	10	1	3	4	-	-	-
รวม	13	17	8	22	30	3	11	14	6	3	9

3.2 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

3.2.1 ลักษณะข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตาราง 3.2.1) พบว่า สัดส่วนของนักเรียนหญิงมีมากกว่านักเรียนชาย ทั้งในระดับมัธยมต้น และมัธยมปลาย นอกจากนี้นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่ยังสมรสกันอยู่ทั้งการสำรวจต้นปีการศึกษา และปลายปีการศึกษา 2555 สัดส่วนการสมรสของพ่อแม่อาจลดลงในกลุ่มนักเรียนมัธยมต้น แต่ก็ยังถือว่าส่วนใหญ่ 2 ใน 3 ของเด็กนักเรียนยังมีพ่อแม่ที่ยังมีสถานภาพสมรสอยู่ สำหรับการอาศัยอยู่กับพ่อแม่ของเด็กนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่เด็กยังอาศัยอยู่กับพ่อแม่ ซึ่งแตกต่างจากนักเรียนในภาคกลางของจังหวัดอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะ

เศรษฐกิจที่ดีของจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทำให้พ่อแม่ไม่ได้ย้ายถิ่นไปทำงานที่อื่น อย่างไรก็ตามก็สังเกตได้ว่า การอาศัยอยู่กับพ่อแม่ของเด็กมัธยมปลาย มีสัดส่วนสูงกว่าเด็กนักเรียนมัธยมต้นเล็กน้อย

สำหรับข้อมูลของผู้ปกครองของเด็กนักเรียน พบว่า อายุเฉลี่ยของผู้ปกครองประมาณ 43 ปี การศึกษาเกือบครึ่งหนึ่งอยู่ในระดับประถมศึกษา รองลงไปอีกประมาณ 1 ใน 4 อยู่ในระดับมัธยมปลาย มีเพียงร้อยละ 10 ของเด็กนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา ด้านรายได้ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) มีรายได้ต่อปีประมาณ 300,000 บาทลงมา และผู้ปกครองกระจายอยู่ในอาชีพเกษตรกร ค้าขาย รับจ้างทั่วไป ในสัดส่วนพอๆ กัน ส่วนอาชีพรับราชการ/ทำงานในหน่วยงานราชการประมาณร้อยละ 8 และ ไม่ได้ทำงาน/ว่างงานร้อยละ 6

ตาราง 3.2.1 ลักษณะข้อมูลด้านประชากร สังคมและเศรษฐกิจ ครอบครัว ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะข้อมูล	ม.ต้น (N=283)	ม.ปลาย (N=246)	รวม (N=529)	ลักษณะข้อมูล	ม.ต้น (N=283)	ม.ปลาย (N=246)	รวม (N=529)
โรงเรียน				เพศของนักเรียน			
ขนาดใหญ่พิเศษ	36.0	44.7	40.1	ชาย	46.3	37.8	42.3
ขนาดใหญ่	43.1	32.1	38.0	หญิง	53.7	62.2	57.7
ขนาดกลาง	20.8	23.2	21.9	รวม	100.0	100.0	100.0
รวม	100.0	100.0	100.0				
สถานภาพครอบครัว (สำรวจต้นปีการศึกษา)				การอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (สำรวจต้นปีการศึกษา)			
พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	70.0	70.7	70.3	อยู่กับพ่อแม่	82.7	89.4	85.8
พ่อแม่หย่ากัน	23.7	22.4	23.1	ไม่อยู่กับพ่อแม่	17.3	10.6	14.2
พ่อหรือแม่เสียชีวิต	5.3	6.9	6.0	รวม	100.0	100.0	100.0
อื่นๆ	1.1	-	0.6				
รวม	100.0	100.0	100.0				

ตาราง 3.2.1 (ต่อ)

ลักษณะข้อมูล	ม.ต้น (N=283)	ม.ปลาย (N=246)	รวม (N=529)	ลักษณะข้อมูล	ม.ต้น (N=283)	ม.ปลาย (N=246)	รวม (N=529)
สถานภาพครอบครัว (สำรวจปลายปีการศึกษา)				การอาศัยอยู่กับพ่อแม่ (สำรวจปลายปีการศึกษา)			
พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	62.5	72.4	67.1	อยู่กับพ่อแม่	82.0	89.8	85.6
พ่อแม่หย่ากัน	21.2	12.6	17.2	ไม่อยู่กับพ่อแม่	18.0	10.2	14.4
พ่อหรือแม่เสียชีวิต	4.9	4.9	4.9	รวม	100.0	100.0	100.0
อื่นๆ	2.1	0.4	1.3				
ไม่ตอบ	9.2	9.8	9.5				
รวม	100.0	100.0	100.0				
อายุของผู้ปกครอง (สำรวจต้นปีการศึกษา)				การศึกษาผู้ปกครอง (สำรวจต้นปีการศึกษา)			
< 39 ปี	38.9	26.0	32.9	ไม่เคยเรียน	1.8	-	0.9
40-49 ปี	43.1	52.8	43.3	ประถมศึกษา	47.3	51.2	49.1
50-59 ปี	11.3	15.9	13.4	มัธยมต้น	16.3	16.3	16.3
60 ปี +	4.2	3.3	3.8	มัธยมปลาย	35.8	17.9	22.1
ไม่ตอบ	2.5	2.8	2.6	อุดมศึกษา	8.8	13.8	11.2
รวม	100.0	100.0	100.0	ไม่ตอบ	-	0.8	0.4
*อายุเฉลี่ย	42.3	44.1	43.1	รวม	100.0	100.0	100.0
อายุของผู้ปกครอง (สำรวจปลายปีการศึกษา)				การศึกษาผู้ปกครอง (สำรวจปลายปีการศึกษา)			
< 39 ปี	37.1	26.8	32.3	ไม่เคยเรียน	0.7	-	0.4
40-49 ปี	45.2	49.6	47.3	ประถมศึกษา	44.5	47.2	45.7
50-59 ปี	14.5	15.4	14.9	มัธยมต้น	18.7	11.4	15.3
60 ปี +	2.1	3.3	2.6	มัธยมปลาย	26.1	24.4	25.3
ไม่ตอบ	1.1	4.9	2.8	อุดมศึกษา	8.5	13.0	10.6
รวม	100.0	100.0	100.0	ไม่ตอบ	1.4	4.1	2.0
*อายุเฉลี่ย	43.8	42.1	42.2	รวม	100.0	100.0	100.0

ตาราง 3.2.1 (ต่อ)

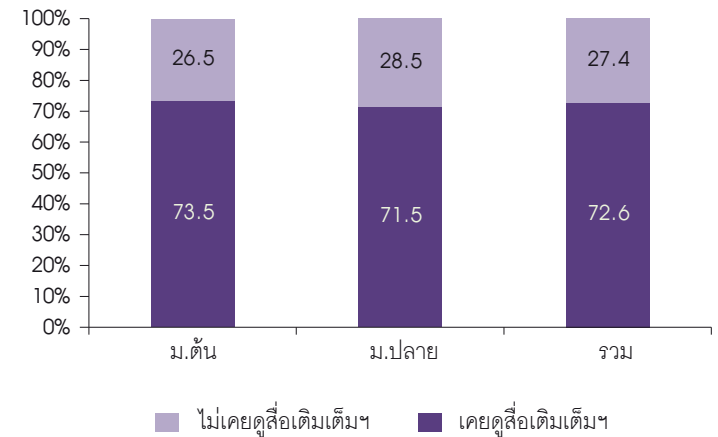
ลักษณะข้อมูล	ม.ต้น (N=283)	ม.ปลาย (N=246)	รวม (N=529)	ลักษณะข้อมูล	ม.ต้น (N=283)	ม.ปลาย (N=246)	รวม (N=529)
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี (สำรวจต้นปีการศึกษา)				อาชีพผู้ปกครอง (สำรวจต้นปีการศึกษา)			
< 120,000	37.8	30.1	34.2	เกษตรกร	29.3	24.0	26.8
120,001-300,000	41.3	41.5	41.4	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	22.3	30.1	25.9
300,001-600,000	12.4	15.4	13.8	พ.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ	6.7	7.7	7.2
600,000 +	6.3	9.0	7.5	รับจ้างทั่วไป	27.6	24.4	26.1
ไม่ตอบ	2.1	4.1	3.0	ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	6.7	6.9	6.8
รวม	100.0	100.0	100.0	แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	7.1	6.1	6.6
				ไม่ตอบ	0.4	0.8	0.6
				รวม	100.0	100.0	100.0
รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี (สำรวจปลายปีการศึกษา)				อาชีพผู้ปกครอง (สำรวจปลายปีการศึกษา)			
< 120,000	30.0	41.1	35.2	เกษตรกร	28.3	25.6	27.0
120,001-300,000	40.6	30.1	35.7	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	24.7	29.3	26.8
300,001-600,000	16.6	14.2	15.5	พ.เอกชน/รัฐวิสาหกิจ	7.8	7.7	7.8
600,000 +	9.5	10.6	10.0	รับจ้างทั่วไป	24.7	20.7	22.9
ไม่ตอบ	3.2	4.1	3.6	ข้าราชการ/พนักงานรัฐ	8.8	5.7	7.4
รวม	100.0	100.0	100.0	แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	4.6	7.7	6.0
				ไม่ตอบ	1.1	3.3	2.1
				รวม	100.0	100.0	100.0

3.2.2 การได้รับชมสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า ประมาณ 1 ใน 4 ของเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไม่ได้ชมสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” โดยที่นักเรียนมัธยมปลายมีสัดส่วนที่ไม่ได้ชมสื่อสูงกว่านักเรียนมัธยมต้นเล็กน้อย (แผนภาพ 3.2.2.1) สาเหตุที่มีนักเรียนถึง 1 ใน 4 ไม่ได้ดูสื่อ ด้วยสาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะการไม่สนใจ

ชมสื่อเมื่อโรงเรียนจัดสรรเวลาให้ชมในคาบวิชา และอีกส่วนหนึ่งเพราะโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างบางโรงเรียนมีปัญหาในเรื่องการจัดตารางการเรียน ซึ่งจะทำให้การอธิบายในบทที่ 4 ต่อไป

แผนภาพ 3.2.2.1 ร้อยละของนักเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา และการเคย/ไม่เคยดูสื่อชุด “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ”



หมายเหตุ: ผู้ที่เคยดู ไม่ว่าจะเคยแม้แต่ตอนเดียว ถูกจัดอยู่ในกลุ่มเคยดู

ในการพิจารณาแต่ละมิติของสื่อ (แผนภาพ 3.2.2.2) พบว่า มิติแรกคือมิติของความรู้สึกดีกับตัวเอง/การรู้จักตนเอง เป็นมิติที่มีสัดส่วนของไม่เคยดูน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับมิติอื่น คือมีประมาณร้อยละ 35 ที่ไม่เคยดูสื่อส่วนมิติของการจัดการชีวิตได้พบร้อยละที่ไม่เคยดูเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 39 มิติด้านความสัมพันธ์สังคมและครอบครัว พบว่ามีสัดส่วนไม่เคยดูเพิ่มมากขึ้นไปที่ร้อยละ 45 และสุดท้ายมิติการมีจุดหมายในชีวิต เป็นมิติที่นักเรียนดูน้อยที่สุดคือ มีสัดส่วนของการไม่เคยดูสูงถึงร้อยละ 58

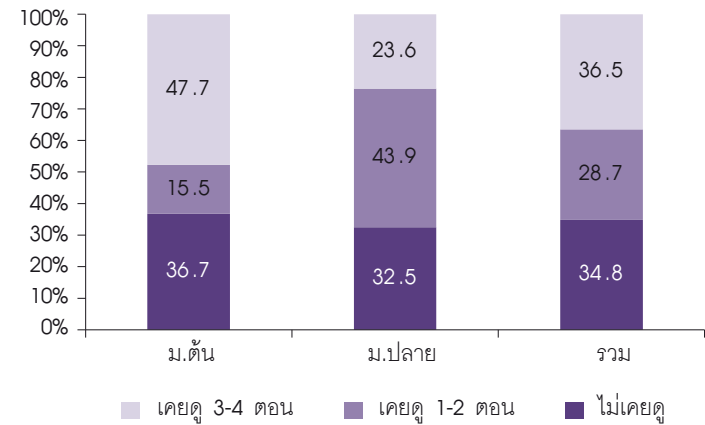
ส่วนมิตินักเรียนดูเกือบครบหรือครบ (3-4 ตอนต่อมิติ) พบว่านักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายมีส่วนของการได้ชมมิติของความรู้สึกดีกับตัวเอง/การรู้จักตนเองได้เกือบครบหรือครบทุกตอนไม่ต่างกันมากนัก แต่แนวโน้มเด็กนักเรียนมัธยมต้นดูได้เกือบครบ/ครบกว่า คือ ร้อยละ 48 ในระดับมัธยมต้น และร้อยละ 24 ในระดับมัธยมปลาย

มิติรองลงไปที่นักเรียนดูได้เกือบครบ/ครบ ต่อจากมิติแรก คือ มิติด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว พบว่าแนวโน้มที่นักเรียนมัธยมปลายดูเกือบครบ/ครบมากกว่านักเรียนมัธยมต้น คือ ร้อยละ 41 ในระดับมัธยมปลาย และร้อยละ 38 ในระดับมัธยมต้น

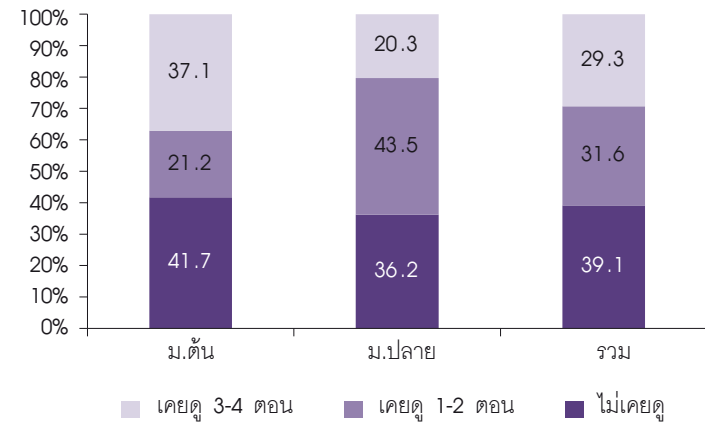
มิติที่นักเรียนดูได้เกือบครบ/ครบน้อยที่สุดคือมิติการมีจุดหมายในชีวิต ซึ่งเป็นไปได้เพราะเป็นมิติ 4 ตอนสุดท้ายของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” เป็นช่วงที่เปิดให้ชมในปลายภาคการศึกษาที่ 2 ความตั้งใจของเด็กนักเรียนอาจลดลง ประกอบกับสื่อแต่ละตอนของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ยาวเกิน 1 คาบวิชาต่อสัปดาห์ที่เด็กนักเรียนจะได้ดู ทำให้ระยะเวลาในการชมทั้ง 16 ตอนต้องทอดยาวออกไป ซึ่งตอนหลังๆ เป็นมิติการมีจุดหมายในชีวิตอาจเปิดให้ชมน้อยลงเนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาที่ต้องมีการสอบปลายภาค ทำให้โรงเรียนต้องงดการเปิดสื่อ และนำเวลาไปใช้ในการเตรียมตัวสอบของนักเรียนด้านวิชาการมากขึ้น

แผนภาพ 3.2.2.2 ร้อยละของนักเรียนผู้ที่เคยดูสื่อชุด “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” จำแนกตามระดับการศึกษา และมิติต่างๆ ของสื่อ

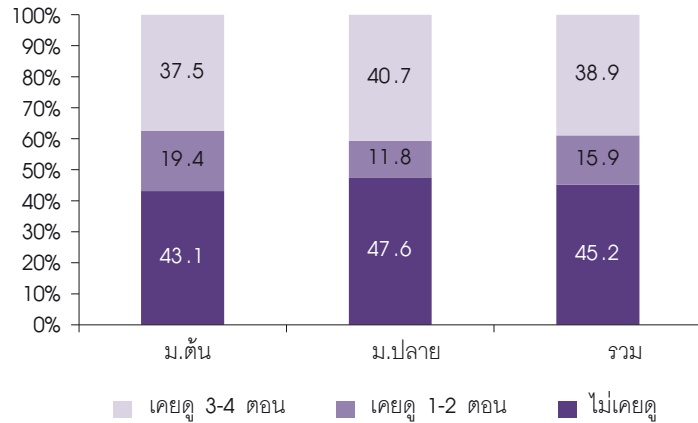
มิติความรู้สึกดีกับตัวเอง/การรู้จักตนเอง



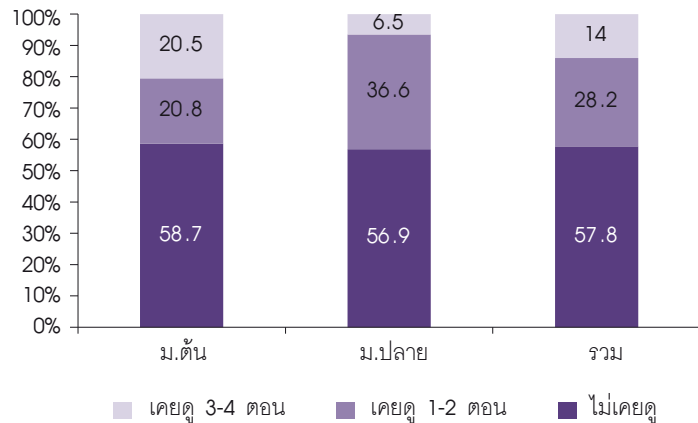
มิติการจัดการชีวิตได้



มิติความสัมพันธ์กับสังคมและครอบครัว



มิติการมีจุดหมายในชีวิต



ตารางที่ 3.2.2.1 เมื่อพิจารณาสื่อในแต่ละมิติ ซึ่งแต่ละมิติมี 4 ตอน พบว่า การได้รับสื่อของเด็กส่วนใหญ่ไม่ถึง 2 ตอนในแต่ละมิติ มีเพียงเด็กนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับสื่อมิติการรู้สึกดีกับตัวเอง/รู้จักตนเอง

ได้รับเฉลี่ย 2.1 ตอนจาก 4 ตอนของมิตินี้ และดูเหมือนว่ายิ่งนานไปเด็กยิ่งได้รับชมแต่ละมิติน้อยลง จนถึงมิติสุดท้ายคือมิติการมีจุดหมายในชีวิตที่เฉลี่ยแล้วทั้งสองระดับการศึกษาจะได้รับชมเพียง 1 ตอนเท่านั้น

ตาราง 3.2.2.1 ค่าเฉลี่ยตอนที่นักเรียนได้รับชม จำแนกตามสื่อแต่ละมิติ และระดับการศึกษานักเรียน

มิติต่างๆ ของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” (แต่ละมิติมีทั้งหมด 4 ตอน)	ระดับการศึกษานักเรียน		รวม
	ม.ต้น	ม.ปลาย	
สื่อมิติการรู้สึกดีกับตัวเอง/การรู้จักตนเอง (ตอนที่ 1-4)	1.7	2.1	1.9
สื่อมิติการจัดการชีวิตได้ (ตอนที่ 5-8)	1.5	1.8	1.7
สื่อมิติความสัมพันธ์ในสังคมและครอบครัว (ตอนที่ 9-12)	1.5	1.7	1.6
สื่อมิติการมีจุดหมายในชีวิต (ตอนที่ 13-16)	0.8	1.2	1.0

เมื่อพิจารณาตามชนิดของขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางแทบไม่ได้ให้สื่อแก่เด็กนักเรียนเลย และหากเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่ พบว่าโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่ให้สื่อแก่เด็กนักเรียนแต่ละมิติด้วยเฉลี่ยจำนวนตอนมากกว่าโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ และจำนวนเฉลี่ยจำนวนตอนของสื่อมิติความสัมพันธ์ในสังคมและครอบครัวพบว่าในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเปิดให้นักเรียนชมมากที่สุด ขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่เปิดสื่อที่เน้นการรู้จักตนเอง และการจัดการชีวิตมากที่สุด

ตาราง 3.2.2.2 ค่าเฉลี่ยตอนที่นักเรียนได้รับชม จำแนกตามสื่อแต่ละ
มิติ และชนิดของขนาดโรงเรียน

	ขนาดใหญ่ พิเศษ	ขนาด ใหญ่	ขนาด กลาง	รวม
สื่อมิติความรู้สึกดีกับตัวเอง/ การรู้จักตนเอง (ตอนที่ 1-4)	1.7	3.1	0.2	1.9
สื่อมิติการจัดการชีวิตได้ (ตอนที่ 5-8)	1.3	3.0	0.0	1.7
สื่อมิติความสัมพันธ์ในสังคม และครอบครัว (ตอนที่ 9-12)	2.1	1.8	0.1	1.6
สื่อมิติการมีจุดหมายในชีวิต (ตอนที่ 13-16)	1.1	1.5	0.0	1.0

สรุปว่า ประมาณ 1 ใน 4 ของนักเรียนไม่ได้ชมสื่อการเรียนรู้นี้เลย
ในภาพรวมแล้วสื่อในมิติแรกคือตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 4 คือมิติความรู้สึกดี
กับตัวเอง/ความรู้จักตนเอง นักเรียนในโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างได้ดู
มากที่สุด และสื่อในมิติสุดท้าย (ตอนที่ 13-16) คือมิติการมีจุดหมายในชีวิต
นักเรียนในโรงเรียนที่ตกเป็นตัวอย่างได้ดูน้อยที่สุด

บทที่ 4 ผลการประเมิน กระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ ภายในระบบโรงเรียน

กระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ได้นำ
ไปปฏิบัติในปีการศึกษา 2555 และในการนำเสนอผลการประเมินกระบวนการ
ใช้สื่อการเรียนรู้นี้ แบ่งเป็นการนำเสนอผลในโรงเรียนตัวอย่าง 3 โรงเรียน
ในอำเภอเกล่ง จังหวัดระยอง คือ โรงเรียนที่ 1 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่
พิเศษ (จำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน 2,501 คนขึ้นไป) โรงเรียนที่ 2
เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียน 1,501-25,00
คน) และโรงเรียนที่ 3 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง (จำนวนนักเรียนทั้งหมด
ในโรงเรียน 500-1,500 คน) ดังนี้

4.1 โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ

ผู้บริหารโรงเรียนมีความตั้งใจอย่างมากในการนำสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” มาใช้ในทุกระดับเรียนในโรงเรียน (ยกเว้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ต้องทุ่มเทเวลาให้กับด้านวิชาการ) ดังนั้นครูแนะแนวจึงไม่เพียงพอที่จะเปิดสื่อให้นักเรียนรับชมทุกห้อง ครูประจำชั้นจึงเป็นผู้ควบคุมสื่อในชั่วโมงแนะแนวแทน

วิธีการให้ดูสื่อของโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ

ด้วยเพราะผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของสื่อ ดังนั้นสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” จึงถูกเปิดให้นักเรียนทุกห้อง (ยกเว้นชั้น ม.6) ได้รับความชมในชั่วโมงแนะแนว ช่วง 3 เดือนแรก (ภาคการศึกษาแรก) ครูประจำชั้นที่ควบคุมนักเรียนในวิชาแนะแนวอยู่หลังห้อง ให้นักเรียนเปิดสื่อเอง แต่ปรากฏว่าการประเมินในช่วง 3 เดือนแรกพบปัญหาในเรื่องการไม่สนใจที่จะรับชมสื่อของเด็กนักเรียน เด็กใช้เวลาไปกับการเล่นคอมพิวเตอร์มากกว่า เนื่องจากโรงเรียนจัดชั่วโมงเรียนแนะแนวให้ไว้ในห้องคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ด้วยวิชาแนะแนวมีเพียงคาบเดียว (50 นาที) การให้เด็กนักเรียนดูไปเรื่อยๆ ในเวลา 50 นาที เด็กไม่สามารถดูจบตอนได้

ในภาคการศึกษาที่ 2 ครูประจำชั้นเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้น โดยทำการสรุปให้นักเรียนฟังเมื่อดูละครจบ ซึ่งแต่ละตอนอาจต้องใช้เวลาดูในคาบแนะแนว 2 สัปดาห์ต่อเนื่องกัน นอกจากนี้ครูยังเป็นผู้นำการพูดคุยทำความเข้าใจในสิ่งที่นักเรียนควรและไม่ควรปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปัญหาต่างๆ หากตอนใดดูไม่จบก็ให้เด็กนักเรียนยืมสื่อกลับไปดูที่บ้านได้นอกจากนี้ยังเปิดให้เด็กนักเรียนได้รับชมในช่วงพักกลางวัน “ครูแนะแนว จะทำความเข้าใจ หลังจากชมละครเสร็จว่าจะไรบ้างที่ควรปฏิบัติ อะไรบ้างที่ควรหลีกเลี่ยง” (ประชุมระดมสมองกลุ่มนักเรียน ม.ปลาย รร.ขนาดใหญ่พิเศษ อ.แก่ง จ.ระยอง 22 มกราคม 2556)

4.2 โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่

ผู้บริหารรับทราบว่ามีสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” เข้ามาให้นักเรียนในชั้นเรียนที่ถูกส่งตัวอย่าง และให้สื่อนี้เปิดสอนในวิชาแนะแนว โดยมีครูแนะแนวเป็นผู้เปิดสื่อและดูแลสื่อการเรียนการสอน

วิธีการให้ดูสื่อของโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่

ในภาคการศึกษาแรกนั้น ปัญหาที่เกิดจากความไม่พร้อมของเครื่องฉายวิดีโอและเครื่องเสียง นอกจากนั้นวิชาแนะแนวคาบเดียวต่อสัปดาห์ไม่พอสำหรับสื่อหนึ่งตอน ดังนั้นในภาคการศึกษาแรกนี้ จึงได้ดูสื่อไปไม่มากนัก

ในภาคการศึกษาที่ 2 ได้เพิ่มการดูสื่อในคาบชั่วโมงชุมนุมอีกหนึ่งคาบ ดังนั้นภาคการศึกษานี้จะได้ดูสื่อแต่ละสัปดาห์ในคาบของวิชาแนะแนวและชุมนุม แต่สื่อแต่ละตอนยาวมาก ไม่สามารถดูจบภายในหนึ่งสัปดาห์ต่อตอน ครูจึงให้เด็กนำหนังสือคู่มือ และวีซีดี ไปศึกษาต่อที่บ้าน อย่างไรก็ตามเมื่อดูสื่อจบตอนในห้องแล้ว ครูจะให้นักเรียนตอบคำถามท้ายชั่วโมง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปความคิด และให้นักเรียนนำเสนอหน้าห้องเรียน “มีการให้หนังสือสื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจกลับไปดูและศึกษาตอบคำถามที่บ้าน เมื่อดูสื่อคุณครูจะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครู และนักเรียน ตอบคำถามท้ายชั่วโมง สรุปรวบรวมความคิดเห็นมานำเสนอหน้าห้องเรียน” (ประชุมระดมสมองกลุ่มนักเรียน ม.ปลาย รร.ขนาดใหญ่ อ.แก่ง จ.ระยอง 21 มกราคม 2556)

แม้ว่า โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ของการศึกษานี้มีความตั้งใจที่จะให้นักเรียนได้ชมสื่อให้ครบทุกตอน แต่ด้วยเงื่อนไขของเวลาจึงไม่สามารถให้นักเรียนรับชมสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ได้ครบทั้ง 16 ตอนอย่างสมบูรณ์ เพราะเมื่อใกล้สิ้นภาคการศึกษาที่ 2 โรงเรียนต้องให้ความสนใจกับเนื้อหาสาระการเรียนด้านวิชาการมากกว่า ประกอบกับสื่อแต่ละตอนยาวเกินไปและใช้เวลาแต่ละตอนถึง 2 สัปดาห์ จึงไม่สามารถให้ครบทั้ง 16 ตอน ตามที่คาดไว้

4.3 โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง

ลักษณะของโรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางนี้ เป็นโรงเรียนที่มีหอพักให้นักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดได้พัก และเป็นโรงเรียนที่สอนนักเรียนเฉพาะสายวิทยาศาสตร์เท่านั้น ดังนั้นเด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนนี้ต้องเป็นเด็กนักเรียนที่มีผลการศึกษาคดีในระดับหนึ่งจึงสามารถเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนี้ได้

ผู้บริหารของโรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางนี้สมัครใจที่จะเข้าร่วมในการนำสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” มาใช้ในโรงเรียน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ผู้ดำเนินการนำสื่อไปใช้ ได้แก่ ครูแนะแนว ไม่สามารถนำสื่อไปใช้ได้ ด้วยเหตุผลของปัญหาตารางเรียนวิชาแนะแนวของทุกห้องตรงกันหมด ไม่สามารถเปิดในห้องเดียวที่บรรจุนักเรียนที่ถูกสุ่มได้ทุกคน (ประมาณ 200 คน)

ถาม: อาจารย์เปิดสื่อให้นักเรียนดูหรือเปล่านั้น หรือให้เขาไปดูสื่อเอง

ครู 1: เรื่องนี้ ต้องใช้ใจคุยกัน ไม่สามารถให้เขาดูสื่อตัวเอง ถ้าเด็กไปดูเอง บางทีเด็กก็ไม่ได้อะไร คิดเองไม่ได้

ถาม: แต่อาจารย์ไม่ได้ให้เด็กดู?

ครู 1: ไม่มีเวลาให้ดูกัน เป็นเรื่องของการจัดคาบด้วย ถ้าจะสามารถให้ดูได้ก็น่าจะเป็นวิชาแนะแนว แต่ว่าคาบแนะแนวมันตรงกันทุกห้อง

ครู 2: ห้องในการรับสื่อฯ มันก็จะไม่พอ เพราะแต่ละห้องมันไม่มีจอให้ใช้

ครู 1: มันเป็นปัญหา ถ้าหากมีเด็กที่มีปัญหาที่เรียกเด็กมาคุยเป็นการส่วนตัว ได้สอนเขา มันก็ยิ่งดีกว่าไม่ได้บอก ไม่ได้สอนเขาเลย ในความคิดนะคะ ซีดีชุดนี้ถ้าจะเอามาใช้จริงๆ ในห้องน่าจะเอามาใช้ในกลุ่มเสี่ยงที่สุด”

(สนทนากลุ่มครู รร.ขนาดกลาง อ.แก่ง จ.ระยอง 23 มกราคม 2556)

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า นักเรียนบางคนในโรงเรียนนี้ได้ชมสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ในบางตอน เนื่องจากว่า ในช่วงเวลาพักกลางวันบางครั้งครูไม่สามารถนำนักเรียนลงภาคสนามได้เนื่องจากสภาพอากาศไม่อำนวย ครูพลศึกษาซึ่งเป็นผู้ที่เคยดูสื่อนี้และเห็นความสำคัญ of สื่อ จึงได้เปิดให้นักเรียนรับชม แต่ไม่สามารถเปิดให้ดูทุกตอนได้ และครูก็เลือกบางตอนที่เห็นว่าเหมาะสมกับเด็กนักเรียนแต่ละช่วงชั้น

ในการประเมินผลภาคการศึกษาแรก โรงเรียนตัวอย่างแห่งนี้ยังไม่ได้เริ่มนำสื่อมาใช้ในห้องเรียนที่สุ่มตัวอย่างเลย และเมื่อทำการประเมินในภาคการศึกษาที่ 2 พบว่า สื่อไม่ได้นำไปเปิดให้นักเรียนชมอย่างเป็นระบบดังที่ตั้งไว้ มีเพียงครูพลศึกษาที่ให้ข้อมูลในการนำสื่อไปเปิดให้นักเรียนชมในวันที่สภาพอากาศไม่เอื้อให้นักเรียนได้ลงสนามในวิชาพลศึกษา

ด้วยเหตุนี้ ร้อยละของเด็กนักเรียนที่ได้รับชมสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ในโรงเรียนตัวอย่างแห่งนี้ตอบว่าเคยดูสื่อนี้มีเพียงร้อยละ 17 เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ที่มีถึงร้อยละ 88

ตาราง 4.3.1 ร้อยละของกลุ่มนักเรียนตัวอย่างที่รายงานว่าตนเองเคย/ไม่เคยชมสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การรายงานว่าเคย/ไม่เคยชมสื่อ	โรงเรียน			รวม
	ขนาดใหญ่พิเศษ	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	
เคยชม	88.2	88.1	17.2	72.6
ไม่เคยชมเลย	11.8	11.9	82.8	27.4
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
จำนวน	212	201	116	529

สรุป โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง (โรงเรียนที่เน้นวิชาการให้กับเด็กนักเรียนเป็นโรงเรียนเดียวที่ไม่สามารถเปิดสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ให้เด็กนักเรียนได้ชมอย่างเป็นระบบได้ เนื่องจากปัญหาการจัดตารางการเรียนของโรงเรียนซึ่งทุกห้องเรียนวิชาและแนวในเวลาเดียวกันในสัปดาห์ แต่เด็กนักเรียนของโรงเรียนนี้บางห้องได้รับชมในชั่วโมงพลศึกษาที่เด็กนักเรียนไม่สามารถลงเรียนพลศึกษาอันเนื่องจากปัญหาสภาพอากาศด้วยเหตุนี้เด็กนักเรียนที่เรียนในห้องที่ตกเป็นตัวอย่างอาจไม่ได้ชมทุกตอนหรือบางห้องอาจไม่ได้ชมเลยก็เป็นได้ ส่วนอีก 2 โรงเรียนที่เหลือ คือโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ที่ได้นำ สื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ไปใช้ในชั่วโมงเรียนที่เป็นระบบและอย่างเป็นทางการคือ นำไปเปิดในชั่วโมงและแนวเป็นหลักเกือบทุกสัปดาห์ (อาจยกเว้นในช่วงปลายภาคที่ 1 และ 2 ที่ใกล้สอบปลายภาค) อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุของสื่อฯ แต่ละตอนค่อนข้างยาวกว่า 50 นาที โรงเรียนทั้งสองจึงใช้วิธีการอื่นเพื่อแก้ปัญหาให้เด็กได้ดูให้ได้ครบถ้วนในแต่ละตอนมากที่สุด ได้แก่ การนำคาบวิชาอื่นมาเปิดให้เด็กได้ชมด้วย เช่น คาบวิชาชุมนุม (โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่) การให้เด็กได้ยืมสื่อกลับไปดูที่บ้าน หรือ การเปิดให้เด็กนักเรียนดูในช่วงกลางวันตอนพักรับประทานอาหารเที่ยง (วิธีการหลังนี้ใช้ในโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ เนื่องจากโรงเรียนนี้ต้องการทุกห้องและทุกชั้นเรียนได้รับชมสื่อนี้)

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ของกระบวนการให้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” คือ ระยะเวลาแต่ละตอนที่ยาวเกิน 50 นาที ซึ่งทำให้ต้องจัดเวลาเพิ่มเติม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงมีบ้างแต่ไม่ครบทุกครั้งหรือการนำไปดูที่บ้านก็จะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน นอกจากนี้ปัญหาความสนใจของเด็กนักเรียนก็เป็นอีกปัญหาที่ทำให้เด็กนักเรียนบางคนไม่ได้ตั้งใจดูสื่ออย่างจริงจัง จนมีบางคนรายงานว่าไม่เคยดู หรือ

การที่โรงเรียนจัดตารางเรียนที่ให้วิชาและแนวทุกห้องพร้อมกันแต่ละสัปดาห์จึงเป็นการยากที่เปิดสื่อให้นักเรียนทุกคนที่เป็นห้องที่ตกเป็นตัวอย่างชมได้พร้อมกันในสถานที่ที่มีจำกัด

บทที่ 5

ผลการประเมินประสิทธิภาพ ของสื่อการเรียนรู้: ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ กับการเปลี่ยนแปลงความสามารถและ พฤติกรรมต่างๆ ของเด็กนักเรียน

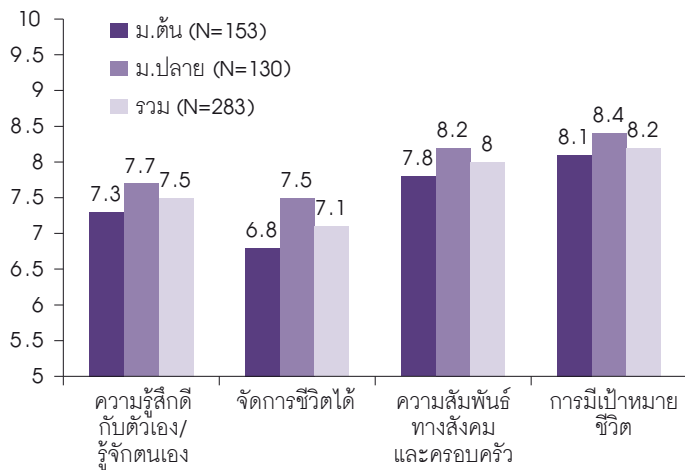
การประเมินประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ในบทนี้จะทำการประเมิน 3 ประการ คือ

- การพัฒนาตนเองหรือไม่หลังจากได้ชมสื่อชุดนี้
- พฤติกรรมของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงตามความสามารถด้านต่างๆ (ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง ความสามารถทางสังคม ความสามารถในการแก้ไขปัญหาและความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต) ของความเข้มแข็งทางใจหรือไม่
- พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมการกระทำความรุนแรง ของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้คือ

5.1 ผลการประเมินการพัฒนาตนเอง หลังจากได้ชมสื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ”

นักเรียนวิเคราะห์ตัวเองโดยการตอบคะแนนที่นักเรียนคิดว่าตนเองได้พัฒนาตนเองใน 4 ด้าน คือ ด้านการรู้จักตนเอง ด้านการจัดการชีวิตได้ ด้านความสัมพันธ์ในสังคมและครอบครัว ด้านการมีเป้าหมายชีวิต

แผนภาพ 5.1 คะแนนการพัฒนาตนเองทั้ง 4 ด้านของความเข้มแข็งทางใจ (ความรู้สึกดีกับตัวเอง/การรู้จักตนเอง การจัดการชีวิตได้ ความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว และการมีเป้าหมายในชีวิต) หลังจากได้ดูสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” จำแนกตามระดับช่วงชั้น (คำนวณเฉพาะผู้ที่ได้ดูสื่อเติมเต็มฯ = 283 ตัวอย่าง)



หมายเหตุ: การพัฒนาตัวเอง ได้รับคำตอบจากคำถามในแบบสอบถามที่ตอบด้วยตนเองว่า “หลังจากท่านได้ดูสื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจแล้ว ท่านคิดว่าท่านสามารถพัฒนาตัวเองในด้านต่างๆ (4 ด้าน) มากน้อยแค่ไหน โดยแต่ละด้านคะแนนเต็ม

ซึ่งแต่ละด้านมีคะแนนระหว่าง 0 ถึง 10 ในแผนภาพ 5.1 พบว่า ท่ามกลางการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน การมีจุดหมายในชีวิตเป็นด้านที่มีคะแนนสูงสุด ทั้งกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย และด้านการจัดการชีวิตเป็นด้านที่ได้คะแนนน้อยสุดของนักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลาย นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า เด็กมัธยมต้นได้รายงานการพัฒนาตนเองในทุกมิติ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเด็กมัธยมปลาย

5.2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านความเข้มแข็งทางใจ

ในส่วนนี้ นักวิจัยทำการวิเคราะห์ด้านการเปลี่ยนแปลงความสามารถด้านความเข้มแข็งทางใจซึ่งมี 4 มิติ คือความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง ความสามารถในการแก้ไขปัญหา ความสามารถทางสังคม และความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (ดูการให้คะแนนความเข้มแข็งทางใจในแต่ละมิติ ในภาคผนวก 2)

การวิเคราะห์ด้านการเปลี่ยนแปลงความสามารถแต่ละ 4 มิติ ต้องพิจารณาตามองค์ประกอบของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ที่ประกอบด้วย 4 มิติเช่นกัน คือ มิติที่เน้นการรู้จักตนเอง มิติที่เน้นจัดการชีวิตได้ มิติเน้นความสัมพันธ์กับสังคมและครอบครัว และมิติเน้นการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต แต่ละมิติของสื่อมี 4 ตอน ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ที่จึงพิจารณาแต่ละมิติของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” กับการเปลี่ยนแปลงความสามารถแต่ละด้าน ดังนี้

5.2.1 มิติรู้จักตนเอง กับการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง

ตาราง 5.2.1 พบว่า ในระดับมัธยมต้น การได้ดูสื่อมิติรู้จักตนเองแค่ 1-2 ตอน ก็น่าจะทำให้มีความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเองแล้ว แต่ถ้าวัดดูสื่อในมิตินี้มากกว่านั้น กลับพบว่าไม่ได้ทำให้ความสามารถในการดูแล

และความคุมตนเองดีขึ้นเลย ขณะที่ระดับมัธยมปลายพบว่ายิ่งได้รับชมสื่อมิตินี้ รู้จักตนเองมากขึ้น ก็ยังมีความสามารถด้านนี้ลดลง

ตาราง 5.2.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการดูแลและความคุมตนเอง จำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในมิตินี้

การเปลี่ยนแปลงด้าน ความสามารถในการดูแล และความคุมตนเอง เมื่อได้รับชมสื่อ ในมิตินี้	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
แย่ลง	24.3	6.8	21.5	11.4	26.9	34.5
เหมือนเดิม	64.1	65.9	55.6	69.6	66.7	53.4
ดีขึ้น	11.7	27.3	23.0	19.0	6.5	12.1
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	103	44	135	79	108	58
ค่า <i>chi-square</i>	11.277*			15.887**		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

5.2.2 มิตินี้กับการจัดการชีวิตกับการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแก้ไขปัญหาคือ

ตาราง 5.2.2 พบว่า ในระดับมัธยมต้น ความสามารถในการแก้ไขปัญหาคือที่ต่ำสุดเมื่อได้ดูสื่อในมิตินี้เพียง 1-2 ตอน แต่หากได้รับชมสื่อมิตินี้แก้ปัญหาคือมากขึ้นกลับทำให้ความสามารถด้านนี้ลดลง ส่วนในระดับมัธยมปลาย การเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของความสามารถในการแก้ไขปัญหาคือ หากได้รับชมสื่อในมิตินี้เพียง 1-2 ตอนไม่แตกต่างจากการไม่เคยดู

ตาราง 5.2.2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแก้ไขปัญหาคือ จำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในมิตินี้

การเปลี่ยนแปลง ด้านความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาคือ เมื่อได้รับชมสื่อในมิตินี้	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
แย่ลง	13.7	13.3	27.6	11.4	18.9	14.0
เหมือนเดิม	71.8	56.7	57.1	77.3	70.8	56.0
ดีขึ้น	14.5	30.0	15.2	11.4	10.4	30.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	117	60	105	88	106	50
ค่า <i>chi-square</i>	15.317**			13.852**		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

5.2.3 มิตินี้กับความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวกับการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสังคม

ตาราง 5.2.3 พบว่า ในระดับมัธยมต้น ยิ่งได้รับชมสื่อมิตินี้ ความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวมากขึ้น ก็ยังมีการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสังคมดีขึ้น แต่ในระดับมัธยมปลายไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมิตินี้กับความสามารถทางสังคม

ตาราง 5.2.3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถทางสังคมจำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในมิติความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถทางสังคมเมื่อได้รับชมสื่อในมิติความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
แย่ลง	25.6	9.1	22.6	30.2	13.8	19.0
เหมือนเดิม	57.9	72.7	50.9	52.6	69.0	61.0
ดีขึ้น	16.5	18.2	26.4	17.2	17.2	20.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	121	55	106	116	29	100
ค่า chi-square	10.836*			5.777		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

5.2.4 มิติการมีเป้าหมายในชีวิต กับการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต

ตาราง 5.2.4 ไม่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมิตการมีจุดหมายในชีวิต กับการเปลี่ยนแปลงในการตั้งจุดหมายในชีวิตทั้งในระดับมัธยมต้นและมัธยมปลาย

ตาราง 5.2.4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต จำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในมิติการมีเป้าหมายในชีวิต

การเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตเมื่อได้รับชมสื่อในมิติการมีเป้าหมายในชีวิต	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
แย่ลง	24.2	18.6	32.8	28.8	16.9	31.3
เหมือนเดิม	57.0	59.3	51.7	57.6	60.7	62.5
ดีขึ้น	18.8	22.0	15.5	13.7	22.5	6.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	165	59	58	139	89	16
ค่า chi-square	3.386			7.210		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

โดยสรุป จากผลการวิเคราะห์ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ในแต่ละมิติ กับการเปลี่ยนแปลงของความเข้มแข็งทางใจ ดูเหมือนว่า ความสัมพันธ์ทางบวกยังไม่เห็นชัดเจนเมื่อนำสื่อไปใช้ในโรงเรียนตัวอย่างทั้งสามแห่ง

5.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมรุนแรง

5.3.1 สื่อการเรียนรู้ กับการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการเรียน

แม้ว่าไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสื่อเติมเต็มความเข้มแข็งทางใจทุกมิติกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนก็ตาม (ดูตาราง 5.3.1) แต่แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงดูเหมือนว่าจะเป็นไปในทางดีขึ้นของพฤติกรรม

การเรียนรู้ของเด็กมัธยมต้นเมื่อได้ดูสื่อในจำนวนตอนที่มากขึ้น นั่นคือ ยิ่งนักเรียนมัธยมต้นได้รับชมสื่อมิติด้านการรู้จักตนเอง มิติการแก้ไขปัญหา และมิติการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต จำนวนตอนมากขึ้นเท่าไร สัดส่วนในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียนในทางดีขึ้นก็ยิ่งเพิ่มขึ้น ส่วนในเด็กนักเรียนมัธยมปลายที่ได้รับชมสื่อมิติการมีจุดมุ่งหมายในชีวิตมากขึ้น มีแนวโน้มที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียนดีขึ้น

ตาราง 5.3.1 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน จำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในแต่ละมิติ

การเปลี่ยนแปลง ด้านพฤติกรรมกรเรียน เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิติรู้จักตัวเอง						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่งลง	48.1	43.2	42.2	48.8	56.5	67.2
ไม่เปลี่ยนแปลง	12.5	13.6	7.4	17.5	8.3	6.9
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	39.4	43.2	50.4	33.8	35.2	25.9
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	104	44	135	80	108	58
ค่า chi-square	4.149			7.767		
เมื่อดูสื่อมิติการจัดการชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่งลง	48.3	41.7	41.9	50.6	53.3	74.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	11.9	11.7	7.6	14.6	10.3	6.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	39.8	46.7	50.5	34.8	36.4	20.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	118	60	105	89	107	50
ค่า chi-square	3.205			8.771		

ตาราง 5.3.1 (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลง ด้านพฤติกรรมกรเรียน เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิติความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่งลง	45.9	50.9	39.6	54.7	55.2	59.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	10.7	12.7	8.5	15.4	3.4	8.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	43.4	36.4	51.9	29.9	41.4	33.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	104	44	135	80	108	58
ค่า chi-square	3.877			5.514		
เมื่อดูสื่อมิติการมีเป้าหมายในชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่งลง	45.8	44.1	41.4	55.7	58.9	50.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	10.2	11.9	8.6	12.9	8.9	6.3
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	44.0	44.1	50.0	31.4	32.2	43.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	166	59	58	140	90	16
ค่า chi-square	0.858			2.034		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

5.3.2 สื่อการเรียนรู้ กับการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมทางเพศ

ตาราง 5.3.2 พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างสื่อมิติต่างๆ กับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศ กล่าวคือ ในระดับมัธยมต้น หากได้รับชมสื่อในมิติรู้จักตนเอง และมิติการแก้ไขปัญหา จำนวน 3 ตอน ขึ้นไปจะทำให้พฤติกรรมทางเพศ มีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น นอกจากนี้ การได้รับสื่อความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวเพียง 1-2 ตอน น่าจะ

ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศในทางดีขึ้น สำหรับนักเรียนมัธยมปลาย พบว่า หากได้รับชมสื่อในมิติรู้จักตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศจะเป็นในทางดีขึ้น

ตาราง 5.3.2 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศ จำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในแต่ละมิติ

การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมทางเพศ เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิติรู้จักตัวเอง						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	17.3	36.4	24.4	18.8	25.0	25.9
ไม่เปลี่ยนแปลง	36.5	25.0	18.5	38.8	25.9	15.5
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	46.2	38.6	57.0	42.5	49.1	58.6
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	104	44	135	80	108	58
ค่า chi-square	14.898**			9.560*		
เมื่อดูสื่อมิติการจัดการชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	19.5	33.3	22.9	20.2	23.4	28.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	33.9	26.7	17.1	36.0	27.1	14.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	46.6	40.0	60.0	43.8	49.5	58.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	118	60	105	89	107	50
ค่า chi-square	12.796*			7.754		
เมื่อดูสื่อมิติความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	16.4	29.1	29.2	22.2	20.7	25.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	35.2	12.7	22.6	29.1	24.1	27.0

ตาราง 5.3.2 (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมทางเพศ เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	48.4	58.2	48.1	48.7	55.2	48.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	122	55	106	117	29	100
ค่า chi-square	13.824**			0.741		
เมื่อดูสื่อมิติการมีเป้าหมายในชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	19.9	30.5	27.6	22.9	23.3	25.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	28.9	23.7	20.7	29.3	24.4	31.3
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	51.2	45.8	51.7	47.9	52.2	43.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	166	59	58	140	90	16
ค่า chi-square	4.119			0.890		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

5.3.3 สื่อการเรียนรู้ กับการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

ตาราง 5.3.3 ในระดับมัธยมต้น แม้ว่าพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างสื่อมิติต่างๆ กับการเปลี่ยนแปลงการใช้สารเสพติด แต่แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดมีความเป็นไปได้ทั้งดีขึ้นและแย่ลง ส่วนระดับมัธยมปลายนั้น การได้รับชมสื่อมิติรู้จักตนเอง มิติการแก้ไขปัญหา และมิติการมีจุดมุ่งหมายในชีวิต น่าจะทำให้พฤติกรรม การใช้สารเสพติดเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้น

ตาราง 5.3.3 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
การใช้สารเสพติดจำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในแต่ละมิติ

การเปลี่ยนแปลง ด้านพฤติกรรม การใช้สารเสพติด เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิตรู้จักตัวเอง						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ง	6.7	13.6	19.3	6.3	13.9	8.6
ไม่เปลี่ยนแปลง	88.5	79.5	66.7	81.3	75.9	56.9
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	4.8	6.8	14.1	12.5	10.2	34.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	104	44	135	80	108	58
ค่า chi-square	16.079**			20.343***		
เมื่อดูสื่อมิติการจัดการชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ง	6.8	20.0	18.1	5.6	15.9	6.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	89.0	66.7	68.6	82.0	75.7	52.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	4.2	13.3	13.3	12.4	8.4	42.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	118	60	105	89	107	50
ค่า chi-square	17.280**			34.841***		
เมื่อดูสื่อมิติความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ง	6.6	10.9	23.6	5.1	10.3	16.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	85.2	85.5	62.3	72.6	89.7	69.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	8.2	3.6	14.2	22.2	0.0	15.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	122	55	106	117	29	100
ค่า chi-square	21.536***			14.758**		

ตาราง 5.3.3 (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลง ด้านพฤติกรรม การใช้สารเสพติด เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิติการมีเป้าหมายในชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ง	7.2	22.0	24.1	5.7	13.3	31.3
ไม่เปลี่ยนแปลง	86.1	67.8	58.6	75.7	76.7	31.3
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	6.6	10.2	17.2	18.6	10.0	37.5
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	166	59	58	140	90	16
ค่า chi-square	22.722***			21.606***		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

5.3.4 สื่อการเรียนรู้ กับการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมความรุนแรง

ตาราง 5.3.4 ในระดับมัธยมต้น ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างจำนวนตอนของสื่อแต่ละมิติกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรง สำหรับในระดับมัธยมปลาย พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างสื่อกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรง กล่าวคือนักเรียนที่ได้ดูสื่อ 3 ตอนขึ้นไปในมิตรู้จักตนเอง การแก้ไขปัญหา และการมีจุดมุ่งหมายในชีวิตมีส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรงในทางที่ดีขึ้น

ตาราง 5.3.4 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรุนแรงจำแนกตามจำนวนตอนของการรับชมสื่อในแต่ละมิติ

การเปลี่ยนแปลงด้าน พฤติกรรมความรุนแรง เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิติรู้จักตัวเอง						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	32.7	29.5	27.4	18.8	33.3	13.8
ไม่เปลี่ยนแปลง	29.8	34.1	28.9	38.8	33.3	25.9
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	37.5	36.4	43.7	42.5	33.3	60.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	104	44	135	80	108	58
ค่า chi-square	1.615			15.488**		
เมื่อดูสื่อมิติการจัดการชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	32.2	30.0	26.7	20.2	33.6	10.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	32.2	23.3	31.4	39.3	32.7	24.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	35.6	46.7	41.9	40.4	33.6	66.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	118	60	105	89	107	50
ค่า chi-square	3.046			19.564**		
เมื่อดูสื่อมิติความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	32.0	23.6	30.2	17.1	27.6	31.0
ไม่เปลี่ยนแปลง	28.7	40.0	26.4	35.9	24.1	33.0
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	39.3	36.4	43.4	47.0	48.3	36.0
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	122	55	106	117	29	100
ค่า chi-square	3.747			7.267		

ตาราง 5.3.4 (ต่อ)

การเปลี่ยนแปลงด้าน พฤติกรรมความรุนแรง เมื่อได้รับชมสื่อแต่ละมิติ	มัธยมต้น			มัธยมปลาย		
	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน	ไม่เคยดู	เคยดู 1-2 ตอน	เคยดู 3-4 ตอน
เมื่อดูสื่อมิติการมีเป้าหมายในชีวิต						
เปลี่ยนแปลงในทางแย่ลง	29.5	30.5	29.3	20.0	31.1	18.8
ไม่เปลี่ยนแปลง	32.5	22.0	31.0	32.1	38.9	12.5
เปลี่ยนแปลงดีขึ้น	38.0	47.5	39.7	47.9	30.0	68.8
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
N	166	59	58	140	90	16
ค่า chi-square	2.622			12.809*		

หมายเหตุ: *P<.05 **P<.01 ***P<.001

บทที่ 6

ผลการประเมิน ประสิทธิผลของสื่อการเรียนรู้: ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีผลต่อ การเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจ

ในบทนี้แตกต่างจากบทที่ผ่านมา คือ เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยหลายตัว เพื่อค้นหาปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ของความสามารถด้านความเข้มแข็งทางใจในมิติต่างๆ หรือไม่ โดยใช้สถิติ Logistic regression analysis (การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก) เพราะ ตัวแปรตาม คือ การเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้น เป็นตัวแปรเชิงกลุ่ม และ ตัวแปรตามมีค่าได้เพียง 2 ค่า (Dichotomous variable) นั่นคือ

$$\left. \begin{array}{l} \text{การเปลี่ยนแปลงความสามารถ} \\ \text{ในทางดีขึ้น (Y) =} \end{array} \right\} \begin{array}{l} 1 \text{ ถ้ามีความสามารถดีขึ้น} \\ 0 \text{ ถ้ามีความสามารถแย่ลง} \\ \text{หรือไม่เปลี่ยนแปลง} \end{array}$$

สำหรับตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. เพศของนักเรียน (ชาย, หญิง)
2. ระดับการศึกษาของเด็กนักเรียน (มัธยมต้น, มัธยมปลาย)

3. ขนาดโรงเรียน (ขนาดใหญ่พิเศษ, ขนาดใหญ่, ขนาดกลาง)
4. การศึกษาผู้ปกครอง (ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า, มัธยมศึกษาตอนต้น, มัธยมศึกษาตอนปลายหรือสูงกว่า)
5. อาชีพของผู้ปกครอง (ข้าราชการ/พนักงานราชการ, เกษตรกร, ธุรกิจส่วนตัว, ลูกจ้างทั่วไป, พนักงานบริษัทเอกชน, ไม่ได้ทำงาน)
6. รายได้ของผู้ปกครอง (รายได้ต่ำกว่า 120,000 บาทต่อปี, รายได้ระหว่าง 120,000 ถึง 300,000 บาทต่อปี, รายได้มากกว่า 300,000 บาทต่อปี)
7. สถานภาพครอบครัวของเด็กนักเรียน (พ่อแม่ยังอยู่ด้วยกัน, พ่อแม่หย่าร้างกันหรือคนใดคนหนึ่งเสียชีวิต)
8. การอยู่อาศัยกับพ่อแม่ (อยู่อาศัยกับพ่อแม่, ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่)

9. สื่อทั้ง 16 ตอน ได้แก่

- 9.1 ตอนที่ 1 เรื่อง ปฏิบัติการค้นหาความเข้มแข็งทางใจ ภาค 1 และ 2 (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.2 ตอนที่ 2 เรื่อง พลังใจ..ไอดอล (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.3 ตอนที่ 3 เรื่อง ความฝันของตัวเอง (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.4 ตอนที่ 4 เรื่อง อยู่ที่มีมุมมอง (ไม่เคยดู, เคยดู)

เพื่อพัฒนา
ด้านความรู้สึที่ดี
กับตนเอง/
การรู้จักตนเอง

- 9.5 ตอนที่ 5 เรื่อง เครียด..เครียด (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.6 ตอนที่ 6 เรื่อง ช่วยด้วยทำไม (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.7 ตอนที่ 7 เรื่อง ความโกรธของแดน (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.8 ตอนที่ 8 เรื่อง ความลับของความสุข (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.9 ตอนที่ 9 เรื่อง แค่ 'ไม่' ก็หมดเรื่อง (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.10 ตอนที่ 10 เรื่อง ขอแค่เข้าใจ (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.11 ตอนที่ 11 เรื่อง ทำไมเป็นคนแบบนี้ (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.12 ตอนที่ 12 เรื่อง รักคืออะไร (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.13 ตอนที่ 13 เรื่อง สิ่งสำคัญในชีวิต (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.14 ตอนที่ 14 เรื่อง เส้นตายที่ใกล้เข้ามา (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.15 ตอนที่ 15 เรื่อง ต้องเปลี่ยนให้ได้ (ไม่เคยดู, เคยดู)
- 9.16 ตอนที่ 16 เรื่อง วันที่ฝันเป็นจริง (ไม่เคยดู, เคยดู)

เพื่อพัฒนา
ด้านการจัดการ
ชีวิตได้

เพื่อเพิ่ม
ความสัมพันธ์
ทางสังคม

เพื่อพัฒนา
ด้านกรมี
จุดหมายในชีวิต

จากตาราง 6.1 ได้แสดงผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นใน ความเข้มแข็งทางใจทั้งในภาพรวม และแยกเป็นมิติ ดังนี้

6.1 ภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจ

หลังจากที่คุมด้วยตัวแปรด้านประชากร สังคม เศรษฐกิจแล้ว พบว่า สี่ 4 ตอนที่ส่งผลทำให้เพิ่มความเข้มแข็งทางใจของนักเรียนวัยรุ่น นั่นคือ ตอนเรื่องความฝันของตัวเอง ตอนเรื่องช่วยด้วยทำไงดี ตอนเรื่องแค่มัก็หมด เรื่อง และ ตอนเรื่องสิ่งสำคัญในชีวิต ทั้ง 4 ตอนเสมือนตัวแทนของแต่ละ มิติ นั่นคือ ‘ความฝันของตัวเอง’ เป็นมิติด้านความรู้สึกดีกับตัวเอง/การรู้จัก ตนเอง ‘ช่วยด้วยทำไงดี’ เป็นมิติการจัดการชีวิตได้ ‘แค่มัก็หมดเรื่อง’ เป็น มิติด้านความสัมพันธ์สังคมและครอบครัว และ ‘สิ่งสำคัญในชีวิต’ เป็นมิติ การมีจุดหมายในชีวิต อย่างไรก็ตาม ในระดับมัธยมต้น พบว่ามีเพียง 2 ตอน คือ ‘แค่มัก็หมดเรื่อง’ และ ‘สิ่งสำคัญในชีวิต’ ที่มีผลในการเพิ่มความเข้มแข็ง ทางใจ ส่วนอีก 2 ตอน คือ ‘ความฝันของตัวเอง’ และ ‘ช่วยด้วยทำไงดี’ มีผล ในการเพิ่มความเข้มแข็งทางใจในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมปลาย สิ่งที่น่า ประหลาดใจคือ “รักคืออะไร” เป็นตอนที่ส่งผลทางลบต่อการเพิ่มความเข้มแข็ง ทางใจ ซึ่งประเด็นนี้เป็นไปได้ที่กระบวนการให้สื่อที่นั้นอาจยังไม่สมบูรณ์ เท่าที่ควร ทำให้ผลที่ออกเป็นลบแทนที่จะเพิ่มความเข้มแข็งทางใจให้มากขึ้น

ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ก็มีผลต่อความเข้มแข็งทางใจด้วย เช่น สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ปกครอง ชนิดของโรงเรียน นั่นคือ โรงเรียนตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ที่น่าที่จะเพิ่มความเข้มแข็งทางใจน้อยกว่า โรงเรียนตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ที่ตกเป็นตัวอย่าง มีกระบวนการให้สื่อค่อนข้างเข้มข้น เนื่องจากผู้บริหาร ของโรงเรียนให้ความสำคัญกับสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” โดยนำสื่อ ไปใช้ในเกือบทุกห้องและทุกชั้นปี และใช้สื่อเผยแพร่ในทุกรูปแบบ เช่น

การให้เด็กยืมสื่อกลับไปดูที่บ้าน การเปิดสื่อในช่วงพักกลางวัน หรือการที่ครู พยายามให้เด็กแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในห้องเรียน ผลวิเคราะห์ยังชี้ได้อีก ว่า โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง และโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ (การวิเคราะห์เป็นกลุ่มอ้างอิง) ไม่มีความแตกต่างด้านความเข้มแข็งทางใจ แม้โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง ตามที่กล่าวแล้วในบทที่ 4 ว่า ไม่ค่อยนำสื่อ ไปใช้ก็ตาม แต่โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่เด็กนักเรียนที่มีระดับการเรียนดี พอสมควร นอกจากนี้ยังพักในหอพักในโรงเรียนเกือบทุกคน ทำให้ครูมีโอกาส ให้ความใส่ใจดูแลเด็กมาก และจากการสัมภาษณ์กลุ่มครูในโรงเรียนนี้ก็พบว่า ครูจะให้ความสนใจกับกลุ่มเด็ก ถ้าพบเด็กที่มีความเสี่ยงด้านพฤติกรรมต่างๆ ก็เข้าไปพูดคุยตลอด และครูก็จะคัดเลือกสื่อบางตอนที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ของเด็กมาดู (เด็กไม่ได้ดูแต่ครูจะเป็นผู้ดูเอง) และพูดคุยแนะนำกับเด็ก นักเรียนที่มีปัญหานั้น ด้วยบริบทของเด็กนักเรียนของโรงเรียนตัวอย่าง ขนาดกลางจึงมีการเพิ่มความเข้มแข็งทางใจไม่แตกต่างจากเด็กนักเรียน ของโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ

6.2 การเปลี่ยนแปลงความสามารถดูแลและควบคุมตนเอง

พิจารณาเฉพาะสี่ 4 ตอนแรก (ปฏิบัติการค้นหาความเข้มแข็ง ทางใจ พลังใจอดทน ความฝันของตัวเอง และอยู่ที่มุมมอง) ที่เน้นเรื่อง ความรู้สึกดีกับตัวเองหรือการรู้จักตนเอง พบว่า ในระดับมัธยมปลาย ‘ความฝัน ของตัวเอง’ เป็นสื่อที่มีผลบวกต่อการเพิ่มความสามารถในการดูแลและควบคุม ตนเอง แต่ไม่พบว่าสื่อเรื่องใดใน 4 ตอนแรกที่ทำให้นักเรียนชั้นมัธยมต้น เพิ่มความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนที่มีพ่อแม่หม้าย/หย่า/แยกแล้ว นักเรียนที่มีพ่อแม่ยังสมรสกัน อาจจะมีผลลบต่อการเพิ่มการดูแลและควบคุมตนเองของนักเรียนด้วย อาจเป็นเพราะเด็กนักเรียนมัธยมต้นเป็นช่วงวัยเริ่มต้นของวัยรุ่น ทำให้พ่อแม่

เข้าไปดูแลควบคุมลูกมากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นผลให้เด็กวัยรุ่นระดับมัธยมต้นไม่สามารถเพิ่มการดูแลและควบคุมตนเองได้

6.3 การเปลี่ยนความสามารถการแก้ไขปัญหา

ไม่พบว่า สื่อ 4 ตอนที่เน้นเรื่องการจัดการชีวิตได้ (เรื่องเครียดเครียด ช่วยด้วยทำไงดี ความโกรธของแดน และความลับของความสุข) มีผลทางบวกต่อการเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นทั้งในระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย

แต่สิ่งที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นคือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และชนิดของโรงเรียน ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษามัธยมปลายขึ้นไป บันทกการเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นไปได้เพราะ ผู้ปกครองที่มีการศึกษามากจะเข้ามาแก้ปัญหาให้เด็กมากกว่าปล่อยให้เด็กคิดหรือแก้ไขปัญหาเอง นอกจากนี้ โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางก็ทำให้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาของเด็กนักเรียนลดลง ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ หนึ่ง เพราะสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ไม่ได้ถูกนำไปใช้อย่างเข้มข้นซึ่งต่างจากโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ และสอง เพราะบริบทของโรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางแห่งนี้เป็นโรงเรียนของเด็กเรียนดีเป็นส่วนใหญ่ และให้เด็กนักเรียนพักในหอพักของโรงเรียน มีครูช่วยแก้ไขปัญหาหากเด็กนักเรียนมีปัญหา (แม้ครูจะดูสื่อและมีการพูดคุยกับเด็กนักเรียน) แต่การที่ให้เด็กนักเรียนได้ดูสื่อและคิดเอง อาจจะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนและครูไปพร้อมกัน น่าจะเป็นสิ่งที่ดีกว่าการคุยและได้รับคำแนะนำจากครูเพียงอย่างเดียว

6.4 การเปลี่ยนความสามารถทางสังคม

เช่นเดียวกับมิตินี้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา คือ ไม่พบว่า สื่อ 4 ตอนที่เน้นเรื่องความสามารถทางสังคม (เรื่องแต่ไม่ก็หมดเรื่อง ขอแค่เข้าใจทำไมเป็นคนแบบนี้ และ รักคืออะไร) มีผลต่อการเพิ่มความสามารถทางสังคมเลยทั้งในระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย และไม่พบด้วยว่า ปัจจัยทั้งประชากร สังคมและเศรษฐกิจ สถานภาพครอบครัวมีผลต่อความสามารถทางสังคมนี้

6.5 การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต และการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

เช่นเดียวกับมิตินี้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และความสามารถทางสังคม คือ ไม่พบว่า สื่อ 4 ตอนที่เน้นเรื่องการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต (เรื่องสิ่งสำคัญในชีวิต เส้นตายที่ใกล้เข้ามา ต้องเปลี่ยนให้ได้ และ วันที่ฝันเป็นจริง) มีผลต่อการเพิ่มความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายและสร้างความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จทั้งในระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลาย แต่พบว่า ปัจจัยด้านเพศของนักเรียน ปัจจัยด้านการศึกษาผู้ปกครอง และชนิดของโรงเรียนมีผลต่อความสามารถด้านนี้ กล่าวคือ นักเรียนหญิงระดับมัธยมต้นน่าจะเพิ่มความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จได้มากกว่านักเรียนชายระดับการศึกษาเดียวกัน ผู้ปกครองของนักเรียนมัธยมต้นที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลายมีผลทำให้บัณฑิตความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับที่อธิบายไว้แล้วในมิตินี้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงอาจมองนักเรียนมัธยมต้นยังเด็กอยู่จึงพยายามเข้าไปควบคุมให้การแนะนำ รวมถึงไปตั้งเป้าหมายในชีวิตให้เด็กนักเรียนด้วย

ส่วนนักเรียนระดับมัธยมปลายพบเพียงชนิดโรงเรียนมีผลต่อความสำเร็จในการตั้งจุดมุ่งหมายชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ คือ โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่น่าจะมีผลให้ลดความสามารถด้านนี้เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลาง สาเหตุเพราะโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่แห่งนี้ก็ไม่ได้เป็นโรงเรียนที่เน้นวิชาการเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง ที่มีจุดหมายชัดเจนให้เด็กนักเรียนที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนนี้ ขณะเดียวกัน โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางแห่งนี้ไม่ได้ให้สื่ออย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียนเท่ากับโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ แม้ว่าโรงเรียนขนาดกลางแห่งนี้ให้เด็กนักเรียนชมสื่อเฉลี่ยในแต่ละมิตินั้นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ก็ตาม (ดูตาราง 3.2.2.2 ประกอบ) แต่วิธีการให้สื่อทั้งโรงเรียนน่าจะดีกว่าการให้สื่อเฉพาะห้องที่ตกเป็นตัวอย่าง อิทธิพลของเพื่อนในโรงเรียนที่ได้พูดคุยกันได้ทั้งโรงเรียนแม้เวลาพักกลางวันที่ได้เปิดให้เด็กนักเรียนดู ก็น่าจะส่งผลให้เกิดผลกระทบอย่างมากกับเด็กนักเรียน ดังนั้นมิติด้านเพิ่มความสามารถด้านการตั้งจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จของโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่แห่งนี้จึงเพิ่มไม่มากเท่ากับสองโรงเรียน

ตาราง 6.1 ค่า coefficients (B) ของการวิเคราะห์ logistic regression analysis โดยตัวแปรตามคือพฤติกรรมที่ดีขึ้นของความเข้มแข็งทางใจทั้งภาพรวม และแยกเป็น 4 มิติ

ปัจจัย	รวม		มิตินำ		มิตินำ		มิตินำ		มิตินำ	
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย
ปฏิบัติการค้นหาฯ	1.435	-1.075	0.029	-1.553						
พลังใจไอดอล	0.593	-0.657	-0.111	0.231						
ความฝันของตัวเอง	-1.215	2.446*	1.513	2.774 ^o						
อยู่ที่มุมมอง	0.562	0.246	0.565	-1.349						
เรื่องเครียดเครียด	-1.255	-0.959			0.475	0.144				
ช่วยด้วยทำไงดี	0.086	3.021*			0.664	-0.086				
ความโกรธของแดน	-1.229	-1.625			-0.786	-0.259				
ความลับของความสุข	0.489	0.817			0.202	0.775				
แค่ไม่กี่หมัดเรื่อง	1.399*	-0.472					-0.512	1.122		
ขอแค่เข้าใจ	1.031	-1.829					0.398	-0.427		
ทำไมเป็นคนแบบนี้	-1.206	1.278					0.118	-0.325		
รักคืออะไร	-3.666*	1.341					0.196	-0.890		
สิ่งสำคัญในชีวิต	4.217*	0.294							0.002	0.911
เส้นตายที่ใกล้เข้ามา	0.476	-1.005							0.195	1.022
ต้องเปลี่ยนให้ได้	0.241	-0.562							0.300	-0.373
วันที่ฝันเป็นจริง	-1.855	0.637							-0.213	-1.749

ตาราง 6.1 (ต่อ)

ปัจจัย	รวม		มิตិความ สามารถ ในการดูแล และควบคุม ตนเอง		มิติความ สามารถ ในการแก้ไข ปัญหา		มิติความ สามารถ ทางสังคม		มิติการตั้งจุด มุ่งหมายใน ชีวิตและ ความมุ่งมั่น สู่ความสำเร็จ	
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย
ชาย (หญิง = อ้างอิง)	0.203	0.426	0.465	0.574	0.437	0.559	0.025	-0.056	-0.714 ^a	0.694
ขนาดโรงเรียน										
ใหญ่พิเศษ (อ้างอิง)										
ใหญ่	1.453	-4.106 ^a	-1.317	2.295	18.686	-1.867	19.869	1.024	-0.402	-2.167 ^a
กลาง	0.605	-3.775	-0.399	-0.288	19.333	-2.225 ^a	19.615	0.778	-0.038	-0.565
การศึกษาผู้ปกครอง										
ประถมศึกษา (อ้างอิง)										
ม.ต้น	0.110	0.645	-0.722	0.060	-0.596	0.184	0.203	0.913	-0.772	0.558
ม.ปลาย	-0.504	-1.749 ^a	-0.267	-0.930	-1.085 ^a	0.230	-0.038	0.333	-1.007 ^a	-0.493
อาชีพผู้ปกครอง										
ว่างงาน/ไม่ทำงาน (อ้างอิง)										
เกษตร	1.576	1.043	0.868	-1.549	19.829	0.571	1.038	-0.024	-0.246	1.121
ค้าขาย	1.561	1.989	0.780	-0.079	19.692	0.987	-0.458	-0.037	-0.174	1.400
พ.เอกชน	3.218 ^a	3.297 ^a	0.430	-18.833	20.830	-0.222	-0.148	-0.159	1.163	1.355
รับจ้างทั่วไป	2.182	1.839	1.612	0.106	20.273	0.336	1.756	-0.457	-0.565	1.100
ราชการ	2.251	2.129	1.176	-0.467	20.785	-18.092	1.224	-1.172	0.445	0.960

ตาราง 6.1 (ต่อ)

ปัจจัย	รวม		มิติความ สามารถ ในการดูแล และควบคุม ตนเอง		มิติความ สามารถ ในการแก้ไข ปัญหา		มิติความ สามารถ ทางสังคม		มิติการตั้งจุด มุ่งหมายใน ชีวิตและ ความมุ่งมั่น สู่ความสำเร็จ	
	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย	ม.ต้น	ม.ปลาย
รายได้ผู้ปกครองต่อปี										
รายได้น้อยกว่า 120,000 บาท (อ้างอิง)										
รายได้ 120,001-300,000 บาท	0.298	-1.886 ^a	0.297	0.739	0.030	-0.277	0.253	0.026	0.286	-0.733
รายได้สูงกว่า 300,000 บาท	0.667	-1.615	0.434	1.831	0.401	-1.670	0.056	0.118	0.514	-0.685
พ่อแม่ยังอยู่กินด้วยกัน (หม้าย/หย่า/แยก = อ้างอิง)	0.569	-0.110	-0.683 ^a	-0.926	0.297	-0.299	0.319	-0.155	0.229	-0.113
อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ = อ้างอิง)	0.278	0.222	0.619	1.414	0.327	-0.208	0.439	-0.063	0.236	-0.306
Constant	-5.420 ^{**}	-0.882	-3.474 ^a	-4.679 ^a	-41.417	-0.047	-22.681	-1.949	-1.141	-1.252
จำนวน	208	176	208	176	208	176	208	176	208	176
-2 Log likelihood	202.71	121.32	197.95	89.08	172.15	140.27	191.28	167.71	182.58	143.55
Cox & Snell R Square	0.1483	0.1706	0.0886	0.0980	0.1406	0.1097	0.1385	0.0438	0.0569	0.0930

หมายเหตุ: ***P<.001 **P<.01 *P<.05 α P<.10

บทที่ 7

ผลการประเมินประสิทธิผลของ สื่อการเรียนรู้: ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ และความเข้มแข็งทางใจที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ เช่น พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมความรุนแรง นอกจากปัจจัยของสื่อการเรียนรู้แล้ว สิ่งที่น่าสนใจคือ ความเข้มแข็งทางใจของเด็กนักเรียนวัยรุ่นเอง ก็น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว ดังนั้นในบทนี้จึงต้องการตรวจสอบว่า ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ และปัจจัยความเข้มแข็งทางใจที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้ง 4 ด้านของเด็กวัยรุ่นหรือไม่ อย่างไร

ตัวแปรตามของการวิเคราะห์ในบทนี้ คือ การเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของพฤติกรรม 4 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมความรุนแรง โดยการเปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้สื่อการเรียนรู้

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของพฤติกรรมทั้ง 4 ด้าน ใช้สถิติ Logistic regression analysis (การวิเคราะห์

การถดถอยโลจิสติก) เช่นเดียวกับบทที่ 6 คือ ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงกลุ่มที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า (Dichotomous variable) นั่นคือ

$$\left. \begin{array}{l} \text{การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม} \\ \text{ในทางดีขึ้น (Y) =} \end{array} \right\} \begin{array}{l} 1 \text{ ถ้ามีพฤติกรรมดีขึ้น} \\ 0 \text{ ถ้ามีพฤติกรรมแย่ลง} \\ \text{หรือ ไม่เปลี่ยนแปลง} \end{array}$$

สำหรับตัวแปรอิสระทุกตัวที่ใช้วิเคราะห์ในบทที่ 6 ถูกลำนำวิเคราะห์ในบทที่ 7 นี้ รวมถึงตัวแปรอิสระหลักที่ผู้วิจัยให้ความสนใจก็ถูกเพิ่มเข้ามา คือ การเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของความเข้มแข็งทางใจใน 4 มิติ คือ มิติด้านการเพิ่มความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง มิติด้านการเพิ่มความสามารถในการแก้ไขปัญหา มิติด้านการเพิ่มความสามารถทางสังคม และมิติด้านการเพิ่มความสามารถที่จะตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ

การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแต่ละด้านนั้น ทำการวิเคราะห์เป็นแบบจำลอง 3 แบบ คือ

แบบจำลองที่ 1 เป็นการดูปัจจัยของสื่อ โดยคุมด้วยตัวแปรด้านประชากร สังคมและเศรษฐกิจ แต่ไม่นำปัจจัยการเปลี่ยนแปลงความสามารถของความเข้มแข็งทางใจเข้ามาคุมด้วย เนื่องจากแบบจำลองนี้ต้องการทดสอบว่า อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้นๆ หรือไม่ หากไม่มีปัจจัยด้านความเข้มแข็งทางใจมาเกี่ยวข้อง

แบบจำลองที่ 2 เป็นการดูปัจจัยการเปลี่ยนแปลงความสามารถของความเข้มแข็งทางใจในมิติต่างๆ โดยคุมด้วยตัวแปรด้านประชากร สังคมและเศรษฐกิจ แต่ไม่นำปัจจัยสื่อเข้ามาคุมด้วย เนื่องจากแบบจำลองนี้ต้องการทดสอบว่าอิทธิพลของความเข้มแข็งทางใจมีผลต่อพฤติกรรมนั้นๆ หรือไม่ หากไม่มีปัจจัยของสื่อมาเกี่ยวข้อง

แบบจำลองที่ 3 เป็นแบบที่สมบูรณ์ที่สุดคือ นำปัจจัยทั้งความเข้มแข็งทางใจ และสื่อเข้ามาพิจารณา โดยคุมด้วยตัวแปรด้านประชากร สังคมและเศรษฐกิจ เนื่องจากต้องการเปรียบเทียบความสำคัญของอิทธิพลความเข้มแข็งทางใจหลังจากนำปัจจัยสื่อเข้ามาศึกษาพร้อมด้วย ว่ายังคงมีผลต่อพฤติกรรมนั้นๆ หรือไม่ และมากน้อยอย่างไร

7.1 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์แบบจำลองทั้งสามแบบในกลุ่มนักเรียนมัธยมต้น พบว่าสื่อโดยเฉพาะเรื่อง 'ความลับของความสุข' ซึ่งเป็นสื่อที่เน้นการจัดการชีวิตมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของนักเรียนมัธยมต้น โดยสังเกตจากนัยสำคัญทางสถิติของสื่อเรื่องนี้ยังคงแข็งแรงไม่เปลี่ยนแปลงแม้จะนำปัจจัยความเข้มแข็งทางใจเข้ามาพิจารณาในแบบจำลองที่ 3 (เปรียบเทียบแบบจำลอง 1 และ 3) นอกจากนี้ไม่พบว่า ความสามารถของความเข้มแข็งทางใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้

กลุ่มนักเรียนมัธยมปลาย พบตรงข้ามกับเด็กมัธยมต้น คือ ความเข้มแข็งทางใจในมิติของความสามารถด้านการดูแลและควบคุมตนเอง ความสามารถด้านการแก้ไขปัญหา เป็นสิ่งที่ผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นในพฤติกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ ความเข้มแข็งทางใจในมิติของความสามารถด้านการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ผสมผสานกับสื่อที่เน้นด้านการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง "วันที่ฝันเป็นจริง") ได้ส่งเสริมซึ่งกันและกันในการทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นในพฤติกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลาย พบว่า ปัจจัยของการศึกษาผู้ปกครองก็มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ กล่าวคือ นักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมต้นขึ้นไป ส่งผลต่อพฤติกรรมเรียนรู้ของเด็กดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมหรือ

ต่ำกว่า ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่า การศึกษาของพ่อแม่มีผลทางบวกกับการศึกษาลูก (Pattaravanich et.al, 2005)

ตาราง 7.1 ค่า coefficients (B) ของการวิเคราะห์ logistic regression analysis โดยตัวแปรตามคือพฤติกรรมกรรมการเรียนดีขึ้น

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
มิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง		0.411	0.281		1.341**	1.583*
มิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา		0.430	0.069		0.798 ^a	1.074 ^a
มิติความสามารถทางสังคม		0.325	0.413		-0.537	-0.528
มิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ		-0.016	-0.261		0.621	0.983 ^a
ปฏิบัติการค้นหาฯ	1.530		1.513	0.434		1.137
พลังใจไอดอล	0.440		0.393	-0.963		-1.243
ความฝันของตัวเอง	-0.496		-0.529	1.026		0.537
อยู่ที่มุมมอง	-0.242		-0.236	-0.283		-0.115
เรื่องเครียดเครียด	0.783		0.697	-1.381 ^a		-1.795
ช่วยด้วยทำไงดี	0.434		0.525	1.237		0.942
ความโกรธของแดน	-0.184		-0.216	-1.859 ^a		-1.555
ความลับของความสุข	1.109 ^a		1.141 ^a	0.131		0.317
แค่ไม่หึงเรื่อง	0.654		0.610	-0.650		-0.544
ขอแค่เข้าใจ	-1.081		-1.052	-0.284		-0.166
ทำไมเป็นคนแบบนี้	1.287		1.334	-0.008		-0.684
รักคืออะไร	-1.748 ^a		-1.600	-0.028		-0.492

ตาราง 7.1 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
สิ่งสำคัญในชีวิต	-0.222		-0.452	-0.605		-0.757
เส้นตายที่ใกล้เข้ามา	0.621		0.701	-1.743		-2.324 ^a
ต้องเปลี่ยนให้ได้	0.062		0.053	-0.103		0.504
วันที่ฝันเป็นจริง	0.265		0.217	4.094**		5.027**
ชาย (หญิง=อ้างอิง)	0.498	0.351	0.447	0.552	0.207	0.170
ขนาดโรงเรียนใหญ่พิเศษ (อ้างอิง)						
ใหญ่	-2.179	0.353	-2.231	0.981	-0.226	1.860
กลาง	-0.727	0.112	-0.791	0.077	0.203	0.710
การศึกษาผู้ปกครองประถมศึกษา (อ้างอิง)						
ม.ต้น	0.452	0.258	0.437	1.372 ^a	1.470**	1.719*
ม.ปลาย	-0.144	0.035	-0.152	0.709	0.521	0.983 ^a
อาชีพผู้ปกครองว่างงาน/ไม่ทำงาน (อ้างอิง)						
เกษตร	-0.642	-0.578	-0.731	-0.206	-0.097	-0.075
ค้าขาย	0.248	-0.037	0.233	1.148	0.067	1.000
พ.เอกชน	0.495	-0.644	0.520	-0.415	-0.574	-0.386
รับจ้างทั่วไป	0.015	-0.224	-0.196	0.602	0.468	0.599
ราชการ			-0.118			-0.606
รายได้ผู้ปกครองต่อปี รายได้น้อยกว่า 120,000 บาท (อ้างอิง)	-0.024	-0.325		-0.515	-0.814	

ตาราง 7.1 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
รายได้ 120,001-300,000 บาท	0.081	0.087	0.054	-0.653	-0.232	-0.505
รายได้สูงกว่า 300,000 บาท	0.388	0.332	0.368	0.544	0.566	0.888
พ่อแม่ยังอยู่กันด้วยกัน (หม้าย/หย่า/แยก =อ้างอิง)	0.021	-0.118	0.019	-0.371	-0.018	-0.423
อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ =อ้างอิง)	0.242	0.314	0.209	0.194	-0.831	0.216
Constant	-1.391	-0.836	-1.189	-1.676	-0.877	-2.659
จำนวน	208	283	208	176	246	176
-2 Log likelihood	250.73	372.3	248.66	178.67	273.23	165.67
Cox & Snell R Square	0.1577	0.0598	0.1660	0.2101	0.1400	0.2663

หมายเหตุ: *** P<.001 * * P<.01 * P<.05 α P<.10

7.2 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมทางเพศ

นักเรียนมัธยมต้น สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ที่เน้นการจัดการชีวิตได้ (โดยเฉพาะเรื่อง “ความโกรธของแดน”) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นในพฤติกรรมทางเพศ นอกจากนี้อิทธิพลของความเข้มแข็งทางใจในมิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ก็เป็นแรงผลักดันให้พฤติกรรมทางเพศของเด็กนักเรียนมัธยมต้นดีขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามแม้ความสามารถในมิติการดูแลและควบคุมตนเองไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติในแบบจำลองที่ 2 แต่เมื่อพิจารณาร่วมกับ

สื่อการเรียนรู้ในแบบจำลองที่ 3 ก็พบว่ามิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศในทางดีขึ้น ซึ่งหมายความว่าความสามารถด้านตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ดีขึ้นของเด็กนักเรียนมัธยมต้น เมื่อนักเรียนได้รับสื่อการเรียนรู้พร้อมกันไปด้วย นอกจากนี้ปัจจัยการศึกษาของผู้ปกครองก็พบว่ามีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ คือนักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมต้น พบว่าส่งผลทำให้พฤติกรรมทางเพศดีขึ้นน้อยกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาประถมหรือต่ำกว่า นอกจากนี้ชนิด/ขนาดโรงเรียนก็พบว่ามีผลต่อพฤติกรรมทางเพศเช่นกัน โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางพบว่า มีพฤติกรรมทางเพศในทางดีขึ้นมากกว่าโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดใหญ่ อาจเป็นเพราะโรงเรียนตัวอย่างขนาดกลางนี้เป็นโรงเรียนที่เน้นวิชาการ ซึ่งคัดเด็กนักเรียนที่เรียนดีเข้ามาศึกษา ดังนั้นโอกาสที่เด็กจะหันไปสนใจพฤติกรรมเสี่ยงด้านอื่นก็น้อยลง

นักเรียนมัธยมปลาย พบว่า อิทธิพลที่สำคัญที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นในพฤติกรรมทางเพศ คือ การเพิ่มความสามารถในมิติด้านความสามารถทางสังคม ส่วนสื่อที่เน้นการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “เส้นตายที่ใกล้เข้ามา”) ก็มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของพฤติกรรมทางเพศเหมือนกัน แต่ต้องผสมผสานกับการเพิ่มความเข้มแข็งทางใจด้วยถึงจะทำให้พฤติกรรมทางเพศดีขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยด้านเพศของนักเรียน และชนิด/ขนาดโรงเรียน มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเด็กนักเรียนมัธยมปลาย คือ เพศชายมีการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมทางเพศที่ดีขึ้นมากกว่าเพศหญิง สำหรับขนาดโรงเรียน พบเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนมัธยมต้น ซึ่งเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นเดียวกัน

ตาราง 7.2 ค่า coefficients (B) ของการวิเคราะห์ logistic regression analysis โดยตัวแปรตามคือพฤติกรรมทางเพศที่ขึ้น

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
มิตีความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง		0.185	0.837 ^o		-0.760	-0.340
มิตีความสามารถในการแก้ไขปัญหา		-0.408	-0.543		0.092	-0.107
มิตีความสามารถทางสังคม		0.066	0.112		1.124**	0.993 ^o
มิตีการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ		1.030**	1.334**		0.107	0.204
ปฏิบัติการค้นหาฯ	-0.880		-1.250	0.854		0.622
พลังใจฮอดอล	0.642		0.657	0.152		0.491
ความฝันของตัวเอง	-0.891		-1.150	0.146		0.115
อยู่ที่มุมมอง	-0.300		-0.531	0.765		0.810
เรื่องเครียดเครียด	0.745		1.113	-0.815		-0.793
ช่วยด้วยทำไงดี	-0.885		-0.588	-0.668		-0.669
ความโกรธของแดน	2.250*		1.901 ^o	1.447		1.254
ความลับของความสุข	0.256		0.353	-1.108		-1.314
แค่ไม่กี่หมื่นเรื่อง	-0.877		-0.964 ^o	0.927		0.850
ขอแค่เข้าใจ	0.085		0.141	0.485		0.575
ทำไมเป็นคนแบบนี้	1.344		0.906	-2.098*		-2.031 ^o
รักคืออะไร	0.998		1.564	-0.140		-0.086
สิ่งสำคัญในชีวิต	-0.569		-1.050	0.755		0.625
เส้นตายที่ใกล้เข้ามา	-1.159		-1.222	1.443		1.628 ^o
ต้องเปลี่ยนให้ได้	-0.937		-0.993	-1.187		-0.996
วันที่ฝันเป็นจริง	-0.136		0.292	-0.436		-0.772

ตาราง 7.2 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
ชาย (หญิง = อ้างอิง)	0.105	0.168	0.195	0.830*	0.951**	0.877*
ขนาดโรงเรียนใหญ่พิเศษ (อ้างอิง)						
ใหญ่	0.545	0.487	1.079	2.148	0.561	2.347
กลาง	1.121	-0.192	1.426 ^o	2.070	0.141	2.170 ^o
การศึกษาผู้ปกครองประถมศึกษา (อ้างอิง)						
ม.ต้น	-0.912*	-0.323	-0.875 ^o	0.006	-0.402	-0.275
ม.ปลาย	-0.106	-0.031	0.024	-0.054	-0.108	-0.114
อาชีพผู้ปกครองว่างงาน/ไม่ทำงาน (อ้างอิง)						
เกษตรกร	-0.518	-0.726	-0.742	-0.377	-0.029	-0.409
ค้าขาย	0.035	-0.174	-0.132	-0.188	0.336	-0.172
พ.เอกชน	-1.497	-0.722	-1.823	0.035	0.013	0.002
รับจ้างทั่วไป	0.200	0.067	0.053	-0.362	-0.059	-0.330
ราชการ	-0.373	-0.749	-0.724	-1.729 ^o	-0.665	-1.633
รายได้ผู้ปกครองต่อปี รายได้น้อยกว่า 120,000 บาท (อ้างอิง)						
รายได้ 120,001-300,000 บาท	0.351	0.400	0.333	0.526	0.196	0.571
รายได้สูงกว่า 300,000 บาท	0.180	0.551	0.091	0.344	0.723	0.329
พ่อแม่ยังอยู่กินด้วยกัน (หม้าย/หย่า/แยก = อ้างอิง)	-0.456	-0.441	-0.524	0.158	0.054	0.264
อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ = อ้างอิง)	0.710 ^o	0.659 ^o	0.687	-0.873	-0.169	-0.932
Constant	-0.264	-0.517	-0.399	-1.643	-0.859	-1.868
จำนวน	208	283	208	176	246	176
-2 Log likelihood	255.41	365.31	242.76	212.89	310.83	208.70
Cox & Snell R Square	0.1436	0.0910	0.1941	0.1615	0.1153	0.1812

หมายเหตุ: ***P<.001 **P<.01 *P<.05 ^o P<.10

7.3 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการใช้สารเสพติด

นักเรียนมัธยมต้น พบว่า ความเข้มแข็งทางใจในมิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเองมีอิทธิพลสำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางดีขึ้น ส่วนสื่อการเรียนรู้ ไม่พบว่ามามีอิทธิพลในการทำให้พฤติกรรมการใช้สารเสพติดดีขึ้น แต่พบสื่อเรื่อง “ความโกรธของแดน” มีผลทำให้พฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางแย่ลง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากวิธีการและกระบวนการให้สื่อที่ไม่ครบถ้วน ซึ่งอาจทำให้นักเรียนตีความในสื่อผิดพลาด นอกจากนี้ ปัจจัยอาชีพของผู้ปกครองพบว่ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมต้น คือ อาชีพเกษตรกร และรับจ้างทั่วไปของผู้ปกครองส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติด เป็นไปได้ที่อาชีพทั้งสองนี้ ผู้ปกครองอาจมีความรู้ที่น้อยเกินไปในการรู้เท่าทันพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียน

นักเรียนมัธยมปลาย อิทธิพลของสื่อการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของพฤติกรรมการใช้สารเสพติด คือ สื่อที่เน้นการจัดการปัญหาชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ความโกรธของแดน”) และสื่อที่เน้นการตั้งจุดหมายในชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “วันที่ฝันเป็นจริง”) ส่วนความเข้มแข็งทางใจอาจจะมีความสำคัญแต่สำคัญน้อยกว่าสื่อการเรียนรู้ เนื่องจากในแบบจำลองที่ 2 ความเข้มแข็งทางใจในมิติด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเสพติด แต่เมื่อนำสื่อการเรียนรู้มาพิจารณาพร้อมในแบบจำลองที่ 3 มิติด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาเพิ่มความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางดีขึ้นทันที นั่นหมายความว่าอิทธิพลของมิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา มีความสำคัญเมื่อสื่อการเรียนรู้ได้ถูกนำมาใช้ในกลุ่มนักเรียนมัธยมปลาย นอกจากนี้อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

การใช้สารเสพติดด้วย ซึ่งแนวโน้มของผู้ปกครองที่มีอาชีพมั่นคงน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางดีขึ้น และตรงข้ามกับรายได้ หากผู้ปกครองมีรายได้สูงขึ้นแนวโน้มการใช้สารเสพติดเป็นไปในทางแย่ลง

นอกจากนี้แล้ว ปัจจัยอาชีพและรายได้ของผู้ปกครองพบว่ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเด็กนักเรียนมัธยมปลาย กล่าวคือ อาชีพค้าขาย และเป็นพนักงานเอกชนของผู้ปกครอง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางดีขึ้น อย่างไรก็ตาม นักเรียนมัธยมปลายที่มีผู้ปกครองเป็นเกษตรกรกลับพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางดีขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับนักเรียนมัธยมต้น สำหรับรายได้พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีรายได้ปานกลางหรือรายได้สูงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้สารเสพติด ซึ่งอาจเป็นเพราะนักเรียนที่มีผู้ปกครองรายได้ปานกลางหรือสูงมีความสามารถทางการเงินที่จะหาซื้อสารเสพติดมาใช้มากกว่านักเรียนที่มีผู้ปกครองรายได้ต่ำ

ตาราง 7.3 ค่า coefficients (B) ของการวิเคราะห์ logistic regression analysis โดยตัวแปรตามคือพฤติกรรมการใช้สารเสพติดในทางดีขึ้น

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
มิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง		0.889 ^a	1.461 ^a		-1.450 ^a	-19.199
มิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา		-0.448	-1.232		0.631	3.128*
มิติความสามารถทางสังคม		0.245	0.114		0.589	-2.794*

ตาราง 7.3 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
มิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ		0.263	1.221		-0.668	-3.599 ^o
ปฏิบัติการค้นหาฯ	-18.495		-17.764	7.359		8.860 ^o
พลังใจไอดอล	-1.292		-1.156	-0.397		-0.513
ความฝันของตัวเอง	0.460		0.159	3.731		2.796
อยู่ที่มุมมอง	1.112		0.856	-4.527		-3.884
เรื่องเครียดเครียด	22.835		23.111	-4.044 ^o		-4.511
ช่วยด้วยทำได้ดี	1.431		1.018	-8.608*		-9.728*
ความโกรธของแดน	-4.722*		-4.394*	8.224*		10.849*
ความลับของความสุข	0.829		0.888	2.894		2.315
แค่ไม่กี่หมัดเรื่อง	-1.432		-2.198	7.876 ^o		7.213
ขอแค่เข้าใจ	-3.240		-3.945	3.974		2.562
ทำไมเป็นคนแบบนี้	1.905		2.668	-11.317*		-15.969*
รักคืออะไร	2.355		2.471	-5.297		-3.800
สิ่งสำคัญในชีวิต	-0.866		-0.392	0.302		1.587
เส้นตายที่ใกล้เข้ามา	1.522		1.352	-0.989		-0.696
ต้องเปลี่ยนให้ได้	-2.637		-2.313	2.181		3.991
วันที่ฝันเป็นจริง	3.167		3.174	4.673 ^o		7.121*
ชาย (หญิง = อ้างอิง)	-0.262	0.573	0.018	0.092	0.892*	0.246
ขนาดโรงเรียนใหญ่พิเศษ (อ้างอิง)						
ใหญ่	16.941	1.716 ^o	16.715	23.386	-0.059	24.066
กลาง	16.161	0.544	15.758	20.396	-0.519	22.309

ตาราง 7.3 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
การศึกษาผู้ปกครองประถมศึกษา (อ้างอิง)						
ม.ต้น	0.531	0.764	0.898	2.368	-1.287	3.265
ม.ปลาย	-0.526	-0.258	-0.359	-1.045	-0.446	-0.278
อาชีพผู้ปกครองว่างงาน/ไม่ทำงาน (อ้างอิง)						
เกษตร	-3.357*	-2.028*	-3.963**	2.938	0.181	3.763 ^o
ค้าขาย	-1.825	-0.394	-2.302	3.416	0.951	4.366*
พ.เอกชน	0.448	-0.073	0.623	5.357*	0.216	6.368*
รับจ้างทั่วไป	-3.040*	-1.181	-3.511**	2.238	0.058	2.251
ราชการ	-2.029	-1.558	-2.713	-15.392	-18.032	-12.924
รายได้ผู้ปกครองต่อปี รายได้น้อยกว่า 120,000 บาท (อ้างอิง)						
รายได้ 120,001-300,000 บาท	-0.791	-0.191	-0.961	-2.187	-0.419	-3.606 ^o
รายได้สูงกว่า 300,000 บาท	-0.041	0.210	-0.320	-4.623 ^o	-1.315 ^o	-6.211 ^o
พ่อแม่ยังอยู่กินด้วยกัน (หม้าย/หย่า/แยก = อ้างอิง)	-0.850	-1.046*	-0.652	25.134	0.675	25.090
อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ = อ้างอิง)	0.388	0.457	0.136	-25.671	0.420	-25.162
Constant	-18.253	-2.927*	-18.640	-30.506	-2.457*	-33.742
จำนวน	208	283	208	176	246	176
-2 Log likelihood	96.18	144.16	89.36	86.18	180.15	68.92
Cox & Snell R Square	0.2079	0.1134	0.2334	0.3568	0.1553	0.4169

หมายเหตุ: ***P<.001 **P<.01 *P<.05 a P<.10

7.4 การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมความรุนแรง

นักเรียนมัธยมต้น จากแบบจำลองที่ 3 ไม่พบว่าสื่อการเรียนรู้อะไรหรือความเข้มแข็งทางใจในมิติใดมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมความรุนแรง พบเพียงในแบบจำลองที่ 1 ที่สื่อเน้นด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัวที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของพฤติกรรมความรุนแรง นอกจากนี้พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ที่เป็นตัวอย่างมีโอกาสที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรงในทางดีขึ้นมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดกลาง

นักเรียนมัธยมปลาย พบว่า สื่อการเรียนรู้อิทธิพลที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรงในทางดีขึ้น ได้แก่ สื่อที่เน้นการจัดการชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ความโกรธของแดน”) และสื่อที่เน้นการตั้งจุดหมายในชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ต้องเปลี่ยนให้ได้”) นอกจากนี้ปัจจัยรายได้ของผู้ปกครองมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรง โดยความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางบวก

ตาราง 7.4 ค่า coefficients (B) ของการวิเคราะห์ logistic regression analysis โดยตัวแปรตามคือพฤติกรรมความรุนแรงในทางดีขึ้น

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
มิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง		-0.247	-0.505		0.497	0.112
มิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา		0.324	0.367		-0.081	0.299
มิติความสามารถทางสังคม		-0.018	0.105		0.441	-0.479

ตาราง 7.4 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
มิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ		0.012	-0.019		-0.531	-1.582*
ปฏิบัติการค้นหา	-0.399		-0.558	1.018		1.196
พลังใจไคดอล	0.662		0.629	-1.093		-1.236
ความฝันของตัวเอง	0.830		0.995	-0.384		-0.136
อยู่ที่มุมมอง	-0.579		-0.549	0.038		-0.155
เรื่องเครียดเครียด	-0.462		-0.358	0.445		0.212
ช่วยด้วยทำดี	0.991		0.978	-1.381 ^o		-1.261
ความโกรธของแดน	-0.858		-0.822	2.379*		2.496*
ความลับของความสุข	0.828		0.826	0.004		-0.152
แค่ไม่กั๊กเรื่อง	-0.101		-0.063	-0.206		-0.364
ขอแค่เข้าใจ	0.877		0.953	-2.722*		-2.882*
ทำไมเป็นคนแบบนี้	-1.528		-1.593	1.626		1.951
รักคืออะไร	1.427 ^o		1.404	0.366		0.440
สิ่งสำคัญในชีวิต	-0.073		0.092	-0.023		0.291
เส้นตายที่ใกล้เข้ามา	-0.126		-0.004	-0.868		-0.813
ต้องเปลี่ยนให้ได้	-1.162		-1.378	3.047*		2.915 ^o
วันที่ฝันเป็นจริง	0.536		0.383	-1.866		-2.179
ชาย (หญิง = อ่างอิง)	0.055	0.121	0.058	-0.336	-0.214	-0.153
ขนาดโรงเรียนใหญ่พิเศษ (อ่างอิง)						
ใหญ่	2.155	0.751 ^o	2.038	1.785	1.897***	1.708
กลาง	2.236	0.437	2.114	-0.766	0.155	-0.771

ตาราง 7.4 (ต่อ)

ปัจจัย	ม.ต้น			ม.ปลาย		
	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3	แบบจำลอง 1	แบบจำลอง 2	แบบจำลอง 3
การศึกษาผู้ปกครอง ประถมศึกษา (อ้างอิง)						
ม.ต้น	-0.169	0.200	-0.223	0.108	0.158	0.144
ม.ปลาย	0.064	0.342	0.099	0.656	0.127	0.618
อาชีพผู้ปกครอง ว่างงาน/ไม่ทำงาน (อ้างอิง)						
เกษตรกร	-1.124	-0.694	-1.132	-0.657	-0.296	-0.499
ค้าขาย	-0.655	-0.195	-0.636	-1.226	-0.604	-1.007
พ.เอกชน	0.457	0.406	0.359	-1.023	-0.567	-0.795
รับจ้างทั่วไป	-0.851	-0.440	-0.841	-0.715	-0.573	-0.617
ราชการ	-0.881	-0.677	-0.862	-21.842	-2.093*	-21.838
รายได้ผู้ปกครองต่อปี รายได้น้อยกว่า 120,000 บาท (อ้างอิง)						
รายได้ 120,001-300,000 บาท	-0.513	-0.483	-0.512	1.368*	0.494	1.269 ^a
รายได้สูงกว่า 300,000 บาท	-0.594	-0.338	-0.587	1.844*	1.128*	1.824*
พ่อแม่ยังอยู่กินด้วยกัน (หม้าย/หย่า/แยก = อ้างอิง)	0.574	0.477	0.498	-0.299	0.523	-0.484
อาศัยอยู่กับพ่อแม่ (ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ = อ้างอิง)	0.056	0.492	0.115	0.631	-0.209	0.691
Constant	-2.641	-1.164	-2.598	-1.180	-1.143	-1.056
จำนวน	208	283	208	176	246	176
-2 Log likelihood	244.03	360.46	242.01	180.07	291.83	173.08
Cox & Snell R Square	0.1473	0.0719	0.1555	0.2935	0.1635	0.3211

หมายเหตุ: ***P<.001 **P<.01 *P<.05 a P<.10

บทที่ 8 สรุปผล การศึกษาและข้อเสนอแนะ

8.1 ผลการประเมินกระบวนการใช้สื่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ที่ตกเป็นตัวอย่าง

ในโรงเรียนตัวอย่างทั้งหมด 3 โรงเรียนนั้น มีเพียงโรงเรียนเดียว คือ โรงเรียนตัวอย่างขนาดกลาง (โรงเรียนที่เน้นวิชาการให้กับเด็กนักเรียน) มีปัญหาการจัดตารางการเรียนที่ไม่สามารถเปิดให้เด็กนักเรียนได้ชมอย่างเป็นระบบได้ แต่เด็กนักเรียนอาจจะได้รับชมในช่วงพักกลางวันของเด็กนักเรียนไม่สามารถลงเรียนพลศึกษาอันเนื่องจากปัญหาสภาพอากาศ ด้วยเหตุนี้เด็กนักเรียนที่เรียนในห้องที่ตกเป็นตัวอย่างอาจไม่ได้ชมทุกตอน หรือบางห้องอาจไม่ได้ชมเลยก็เป็นได้ ส่วนอีก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดใหญ่ ที่ได้ นำ สื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ไปใช้ในชั่วโมงเรียนที่เป็นระบบและเป็นทางการ คือ นำไปเปิดในช่วงพักกลางวันและแนวเป็นหลักเกือบทุกสัปดาห์ (อาจยกเว้นในช่วงปลายภาคที่ 1 และ 2 ที่ใกล้สอบปลายภาค) อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุของสื่อฯ แต่ละตอนค่อนข้างยาวกว่า 50 นาที โรงเรียนทั้งสองจึงใช้วิธีการอื่นเพื่อแก้ปัญหาให้เด็กได้ดูให้ได้ครบถ้วนในแต่ละตอนมากที่สุด ได้แก่ การนำคาบวิชาอื่น

มาเป็นชั่วโมงเปิดให้เด็กได้ชมด้วย เช่น คาบวิชาชุมนุม (โรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่) การให้เด็กได้ยืมสื่อกลับไปดูที่บ้าน หรือการเปิดให้เด็กนักเรียนดูในช่วงกลางวันตอนพักรับประทานอาหารเที่ยง (วิธีการหลังนี้ใช้ในโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ เนื่องจากโรงเรียนนี้ต้องการทุกห้องและทุกชั้นเรียนได้รับชมสื่อนี้)

ปัญหาที่พบส่วนใหญ่ของกระบวนการให้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” คือ ระยะเวลาแต่ละตอนที่ยาวเกิน 50 นาที ซึ่งทำให้ต้องจัดเวลาเพิ่มเติม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจึงมีบ้างแต่ไม่ครบทุกครั้ง หรือการนำไปดูที่บ้านก็จะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน นอกจากนี้ปัญหาความสนใจของเด็กนักเรียนก็เป็นอีกปัญหาที่ทำให้เด็กนักเรียนบางคนไม่ได้ตั้งใจดูสื่ออย่างจริงจัง จนมีบางคนรายงานว่าไม่เคยดู หรือการที่โรงเรียนจัดตารางเรียนที่ให้วิชาแฉะแนวทุกห้องพร้อมกันในแต่ละสัปดาห์ จึงเป็นการยากที่เปิดสื่อให้นักเรียนทุกคนที่ตกเป็นห้องตัวอย่างชมได้พร้อมกันในสถานที่ที่มีจำกัด

8.2 ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในมิติต่างๆ ของความเข้มแข็งทางใจของเด็กนักเรียนวัยรุ่น

สื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจภาพรวม (ยังไม่ได้แยกเป็นมิติใดๆ) ของเด็กนักเรียนวัยรุ่น โดยที่นักเรียนมัธยมต้นนั้น สื่อที่เน้นความสัมพันธ์ด้านสังคม (โดยเฉพาะเรื่อง “แค่ไม่ทั้งหมดเรื่อง”) และสื่อที่เน้นการมีจุดหมายในชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “สิ่งสำคัญในชีวิต”) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของความเข้มแข็งทางใจ นอกจากนี้ อาชีพผู้ปกครอง (พนักงานเอกชน) ก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของความเข้มแข็งทางใจของเด็กนักเรียนมัธยมต้นด้วย

ขณะที่นักเรียนระดับมัธยมปลาย สื่อที่เน้นการรู้จักตนเอง (โดยเฉพาะเรื่อง “ความฝันของตัวเอง”) และสื่อที่เน้นการจัดการชีวิตได้ (โดยเฉพาะเรื่อง “ช่วยด้วยทำไงดี”) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของความเข้มแข็งทางใจ เช่นเดียวกันกับนักเรียนมัธยมต้นที่อาชีพผู้ปกครอง ซึ่งเป็นพนักงานเอกชนก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของความเข้มแข็งทางใจของเด็กนักเรียนมัธยมปลาย

นอกจากอาชีพผู้ปกครองแล้ว ผู้ปกครองที่มีการศึกษามัธยมปลายขึ้นไป และผู้ปกครองที่มีรายได้ระดับปานกลางและสูง กลับทำให้ความสามารถด้านความเข้มแข็งทางใจลดลงในเด็กนักเรียนมัธยมปลาย กระบวนการให้สื่อของโรงเรียนก็มีผลต่อความเข้มแข็งทางใจของเด็กนักเรียนด้วย กล่าวคือ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษแล้ว ความเข้มแข็งทางใจของนักเรียนในโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่มีน้อยกว่านักเรียนโรงเรียนตัวอย่างขนาดใหญ่พิเศษ ซึ่งน่าจะเป็นเพราะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่เป็นตัวอย่างของการศึกษานี้ต้องการให้มีการให้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ทั้งโรงเรียน โดยให้สื่อกับเด็กนักเรียนเกือบทุกห้องและเกือบทุกชั้นปี และให้บริการสื่อแก่เด็กนักเรียนทุกรูปแบบ เช่น การให้เด็กยืมสื่อไปดูเองที่บ้าน การเปิดสื่อในช่วงพักกลางวัน อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ไม่พบความแตกต่างของการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจในนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและโรงเรียนขนาดกลาง น่าจะเป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางที่ตกเป็นตัวอย่าง เป็นโรงเรียนที่เด็กนักเรียนมีระดับการเรียนดีพอสมควร นอกจากนี้การมีหอพักให้กับเด็กนักเรียน ทำให้ครูมีโอกาสดูแลความใส่ใจดูแลเด็กมากขึ้น หากเด็กมีปัญหาครูจะเข้าไปให้คำแนะนำ ดังนั้นบริบทของโรงเรียนก็มีส่วนที่จะทำให้เกิดความเข้มแข็งทางใจ

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของความเข้มแข็งทางใจที่อธิบายในข้างต้น อาจไม่ชัดเจนเท่ากับการพิจารณาเป็นมิติ ซึ่งพบว่า ในระดับมัธยมต้น

สื่อการเรียนรู้ไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการเปลี่ยนแปลงความเข้มแข็งทางใจในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่น่าจะมีผลต่อมิติต่างๆ ของความเข้มแข็งทางใจ คือ การที่พ่อแม่ยังสมรสกันอยู่ทำให้ลดความสามารถในการดูแลและควบคุมตนเอง นั่นอาจเป็นเพราะพ่อแม่ที่ยังสมรสกันอยู่มีเวลาผลัดกันมาดูแลลูก ประกอบกับเด็กนักเรียนมัธยมต้นเป็นช่วงวัยเริ่มต้นของวัยรุ่น ทำให้พ่อแม่ต้องเข้าไปดูแลควบคุมลูกมากกว่าวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นผลให้เด็กวัยรุ่นระดับมัธยมต้นไม่สามารถเพิ่มความสามารถการดูแลและควบคุมตนเองได้ ด้วยเห็นว่าพ่อแม่ได้เข้ามาดูแลและควบคุมแทน

นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนหญิงมัธยมต้นมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในมิติการมีจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมากกว่านักเรียนชายในช่วงชั้นเดียวกัน

ส่วนในระดับมัธยมปลาย สื่อการเรียนรู้ที่เน้นการรู้จักตนเอง (โดยเฉพาะเรื่อง “ความฝันของตัวเอง”) มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นด้านมิติการดูแลและควบคุมตนเอง อย่างไรก็ตาม สื่อการเรียนรู้ที่ไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อมิติอื่นอีกสามมิติเลย แต่ปัจจัยอื่นกลับมีอิทธิพลได้แก่ การศึกษาของผู้ปกครอง นั่นคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษามัธยมปลายขึ้นไปบั่นทอนความสามารถในการแก้ไขปัญหา และความสามารถในการตั้งจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ เป็นเพราะผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงมักคิดว่าการเข้ามาจัดการชีวิตของบุตรหลานเป็นการย่นระยะเวลาให้เด็กไม่ต้องเสียเวลากับการคิดแก้ไขปัญหา หรือคิดค้นหาตนเองเพื่อตั้งเป้าหมายในชีวิต ด้วยเหตุนี้เด็กจึงไม่ได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาด้วยตนเองและไม่สามารถตั้งเป้าหมายชีวิตตนเองได้อย่างแท้จริง นอกจากการศึกษาผู้ปกครองแล้ว โรงเรียนก็เป็นอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในมิติการแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนที่ไม่ได้ให้สื่อเรียนรู้นี้เป็นระบบ และมีครูที่คอยสอดส่องค้นหาเด็กนักเรียนที่มีแนวโน้มที่เสี่ยงมาคอยให้คำปรึกษา

โดยไม่ได้ให้สื่อการเรียนรู้ให้เด็กได้ดูเองและแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนๆ ซึ่งทำให้เด็กลดความสามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง นอกจากนี้โรงเรียนก็มีอิทธิพลต่อความสามารถในมิติการตั้งจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จด้วย นั่นคือ โรงเรียนที่ให้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” เพียงแค่กลุ่มนักเรียนในห้องเด็กที่ตกเป็นตัวอย่าง มีความสามารถในด้าน การตั้งจุดมุ่งหมายและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จน้อยกว่าโรงเรียนที่นำสื่อการเรียนรู้ไปใช้ทั้งโรงเรียน เพราะการนำสื่อไปใช้ทั้งโรงเรียนจะก่อให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ทั้งโรงเรียน ซึ่งเพิ่มอิทธิพลของเพื่อนในโรงเรียนมากขึ้น

8.3 ปัจจัยของสื่อการเรียนรู้ และความเข้มแข็งทางใจที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมรุนแรง

ปัจจัยใด ระหว่างสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” หรือ ความเข้มแข็งทางใจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอื่น เช่น การเรียน ทางเพศ การใช้สารเสพติด และความรุนแรงของเด็กนักเรียนวัยรุ่นมากกว่ากัน ได้ทดสอบจากการศึกษานี้ และผลการศึกษาพบดังนี้

พฤติกรรมกรเรียน การเน้นใช้สื่อการเรียนรู้ด้านการจัดการปัญหาชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ความลับของความสุข”) น่าจะเพียงพอสำหรับการทำให้พฤติกรรมกรเรียนดีขึ้นในระดับมัธยมต้น ขณะที่ในระดับมัธยมปลาย การเพิ่มความสามารถด้านการดูแลและควบคุมตนเอง การเพิ่มความสามารถด้านการแก้ไขปัญหา และการเพิ่มความสามารถด้านการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ผสมผสานกับการนำสื่อการเรียนรู้ที่เน้นด้านการตั้งจุดมุ่งหมายชีวิต จะทำให้พฤติกรรมกรเรียนดีขึ้น

พฤติกรรมทางเพศ ในระดับมัธยมต้น สื่อที่เน้นด้านการจัดการชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ความโกรธของแดน”) มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมทางเพศในทางดีขึ้น นอกจากนี้ ความสามารถในมิติด้านการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จก็มีอิทธิพลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศในทางดีขึ้นด้วย ขณะที่ระดับมัธยมปลาย อิทธิพลที่สำคัญที่สุดคือ ความสามารถในมิติด้านความสามารถทางสังคม ส่วนสื่อการเรียนรู้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศที่ดีขึ้นเมื่อเด็กนักเรียน ได้เพิ่มความสามารถด้านความเข้มแข็งทางใจด้วย

พฤติกรรมการใช้สารเสพติด ความสามารถในมิติการดูแลและควบคุมตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางดีขึ้นของพฤติกรรม การใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมต้น แต่สื่อการเรียนรู้ไม่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมต้น ส่วนในนักเรียนมัธยมปลาย สื่อการเรียนรู้มีความสำคัญ นั่นคือ สื่อที่เน้นการจัดการปัญหา (โดยเฉพาะเรื่อง “ความโกรธของแดน”) และสื่อที่เน้นการตั้งจุดมุ่งหมายชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “วันที่ฝันเป็นจริง”) มีผลต่อพฤติกรรมในทางดีขึ้นด้านการใช้สารเสพติด

พฤติกรรมความรุนแรง สื่อที่เน้นความสัมพันธ์สังคมและครอบครัว (โดยเฉพาะเรื่อง “รักคืออะไร”) น่าจะทำให้พฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนมัธยมต้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ส่วนนักเรียนมัธยมปลาย สื่อที่เน้นการจัดการชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ความโกรธของแดน”) และสื่อที่เน้นการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิต (โดยเฉพาะเรื่อง “ต้องเปลี่ยนให้ได้”)

8.4 ข้อเสนอแนะ

8.4.1 ข้อค้นพบได้พบว่า สื่อการเรียนรู้บางตอนอาจส่งผลกระทบต่อ การเพิ่มความสามารถในด้านต่างๆ ของความเข้มแข็งทางใจ หรือส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน ทางเพศ การใช้สารเสพติด และ ความรุนแรง ประกอบกับการพบว่า กระบวนการให้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็ม ความเข้มแข็งทางใจ” ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอ ดังนั้นการให้สื่อการเรียนรู้ นี้ โรงเรียนควรจัดตารางเพิ่มชั่วโมงการเรียนในแต่ละตอนให้มากกว่า 50 นาทีต่อสัปดาห์ ซึ่งจะทำให้เด็กนักเรียนสามารถได้รับชมสื่อและ ทำกิจกรรมได้ครบถ้วนทั้ง 5 ช่วงของแต่ละตอน (ช่วงที่ 1 ละครเปิดเรื่อง ช่วงที่ 2 ช่วงคุยกันหน่อย ช่วงที่ 3 ช่วงสงสัยจึงทำไงดี ช่วงที่ 4 ช่วง VOX POP และช่วงที่ 5 ละครปิดเรื่อง) ได้ครบสมบูรณ์

8.4.2 ผลการศึกษาได้พบว่า ช่วงเวลาปลายภาคการศึกษา โรงเรียน ให้ความสำคัญกับวิชาการเพราะใกล้สอบ จึงไม่สะดวกในการเปิดสื่อให้เด็กนักเรียน ประกอบกับผลการศึกษาพบว่า สื่อบางตอนเท่านั้นที่ส่งผลดีต่อ การเพิ่มความสามารถในด้านต่างๆ ของความเข้มแข็งทางใจ หรือ ส่งผลดี ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรเรียน ทางเพศ การใช้สารเสพติด และ ความรุนแรง ซึ่งมีทั้งหมด 10 ตอน ได้แก่ ความฝันของตัวเอง (เน้นด้าน การรู้จักตนเอง) ช่วยด้วยทำไงดี ความโกรธของแดน ความลับของความสุข (ทั้งสามเรื่องเน้นการจัดการชีวิต) แต่ไม่ทั้งหมดเรื่อง รักคืออะไร (สองเรื่องนี้ เน้นความสัมพันธ์ทางสังคมและครอบครัว) สิ่งสำคัญในชีวิต เส้นตาย ที่ใกล้เข้ามา ต้องเปลี่ยนให้ได้ วันที่ฝันเป็นจริง (ทั้งสี่เรื่องเน้นการตั้งจุดมุ่งหมาย ในชีวิต) ดังนั้น โรงเรียนควรเน้น 10 เรื่องนี้ของสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็ง ทางใจ” ในการให้นักเรียนได้ชม นอกจากนี้ให้ลดตอนของสื่อลง น่าจะทำให้ เพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพของกระบวนการให้สื่อได้เต็มที่มากขึ้น

หนังสืออ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. 2556. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ “โครงการพัฒนาเครื่องมือประเมินความเข้มแข็งทางใจในเด็ก และจัดทำฐานข้อมูลแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งทางใจ” .วันที่ 27 พฤษภาคม 2556. ห้องประชุม 1 อาคาร 1 ชั้น 1 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ภนิดา ขนวิทยาสีทธิกุล และเอกอนงค์ สีตลาภินันท์ (คณะทำงาน). 2553. คู่มือการใช้ DVD สื่อการเรียนรู้ เรื่อง เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ ชุดที่ 1. แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิตเพื่อสุขภาวะสังคมไทย.
- ภนิดา ขนวิทยาสีทธิกุล และเอกอนงค์ สีตลาภินันท์ (คณะทำงาน). 2553. คู่มือการใช้ DVD สื่อการเรียนรู้ เรื่อง เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ ชุดที่ 2. แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิตเพื่อสุขภาวะสังคมไทย.
- รศรินทร์ เกรย์, วรชัย ทองไทย, เรวดี สุวรรณนพเก้า. 2553. ความสุขเป็นสากล. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.

8.4.3 ผลการศึกษาพบว่า พ่อแม่ผู้ปกครอง และครูที่เอาใจใส่ดูแลเคร่งครัดในการดูแล ควบคุม ช่วยแก้ปัญหาให้เด็กนักเรียน หรือตั้งจุดหมายในชีวิตให้เด็กนักเรียนแทนตัวเอง จะทำให้เด็กลดความเข้มแข็งทางใจในมิติต่างๆ ลง ดังนั้น โรงเรียนควรใช้เวลาช่วงปฐมนิเทศเพื่อทำความเข้าใจกับผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กนักเรียนวัยรุ่น โดยปล่อยให้เด็กนักเรียนมีอิสระในการคิด หรือดูแลตนเองให้มากขึ้น ซึ่งพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครูสามารถให้คำแนะนำ และเข้าไปดูแลบ้าง แต่ไม่ควรเข้มงวดหรือบังคับเด็กจนเกินไป

8.4.4 ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนที่ให้สื่อการเรียนรู้ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ทั้งโรงเรียน ส่งผลให้เพิ่มความสามารถด้านมิติการตั้งจุดหมายในชีวิตและความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จมากกว่าโรงเรียนที่ให้สื่อเฉพาะห้องที่ตกเป็นตัวอย่าง ดังนั้น หากเป็นไปได้ในปีการศึกษาต่อไป โรงเรียนที่นำสื่อการเรียนรู้ไปใช้ควรวางแผนการจัดตารางเรียนให้กับเด็กนักเรียนทั้งโรงเรียนได้ชมสื่อการเรียนรู้

รศรินทร์ เกรย์, ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต, จักรชัย สื่อประเสริฐสิทธิ และ
สาสินี เทพสุวรรณ. 2552. โครงการสถานการณ์คุณภาพชีวิต
ของประชากรจังหวัดระยอง. รายงานฉบับสมบูรณ์ เสนอต่อสำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ภาษาอังกฤษ

Pattaravanich, U., Williams, L.B., Lyson, T.A., Archavanichkul,
K. 2005. "Inequality and Educational Investment in Thai
Children". Rural Sociology 70 (4): 561-583.



ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

เนื้อหาเกี่ยวกับสื่อ “เติมเต็มความเข้มแข็งทางใจ” ประกอบด้วย 16 ตอนดังนี้

1 ปฏิบัติการค้นหาความเข้มแข็งทางใจ ภาค 1 และ 2 : เนื้อหาเป็นการแนะนำถึงความหมายของความเข้มแข็งทางใจ...ในบทเรียนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์ตัวเองได้ว่าเป็นคนแบบไหน ประกอบด้วย 1) นักอนุรักษ์ 2) นักผจญภัย 3) นักคิด และ 4) นักสร้างสัมพันธ์

2 พลังใจ...ไอดอล : ไอดอล คือคนที่เป็นแบบอย่างหรือคนที่เราชื่นชอบ มีลักษณะบางอย่างที่เราอยากมีหรืออยากเป็น เช่น อ้อมมีไอดอลเป็นนางพยาบาล แดนมีไอดอลคือพ่อ ...ในบทเรียนนี้ทำให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่แท้จริงของการมีต้นแบบ และสามารถเรียนรู้จากคนต้นแบบในแง่มุมที่สร้างสรรค์

3 ความฝันของตัวเอง : เดี่ยวตามจีบสาว แต่สาวดันชอบหนุ่มสไตล์เกาหลิ จึงทำให้อยากเหมือนหนุ่มเกาหลิบ้าง ขาดความเป็นตัวของตัวเอง...ในบทเรียนนี้ทำให้ตระหนักถึงอิทธิพลของสื่อ และรู้จักเลือกรับสื่ออย่างรู้เท่าทัน

4 อยู่ที่มีมุมมอง : รุ่นพี่ชื่อแอนกินยาฆ่าตัวตายเนื่องจากสอบไม่ติด ตอนนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดี ...ในบทเรียนนี้ทำให้เข้าใจความแตกต่างของความคิดในการมองโลกแง่ดีและมองโลกแง่ร้าย และเข้าใจข้อดีของการมองโลกแง่ดี

5 เรื่อง เครียด เครียด : เปิดเรื่องด้วย พ่อแม่ของแดนทะเลาะหย่ากัน ทำให้แดนรู้สึกเครียดส่งผลให้การเรียนของแดนลดลง...ในบทเรียนนี้มีความแนะนำในการจัดการความเครียดให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม ทำให้ได้ทบทวนวิธีการจัดการความเครียด และร่วมกันคิดหาวิธีการที่ดีเพิ่มเติมสำหรับตนเอง

6 ช่วยด้วย ทำไงดี : เพื่อนอ้อม ชื่อคิดว่าตัวเองท้อง จึงรบกวนให้อ้อมพาไปทำแท้ง อ้อมจึงรู้สึกเครียดว่าจะทำอย่างไรดี จึงแก้ปัญหาโดยการปรึกษาผู้ใหญ่ แต่สุดท้ายแล้วเพื่อนตัวก็ไม่ได้ท้องที่ประจำเดือนไม่มาก็เพราะเรื่องความเครียด...ในบทเรียนนี้ได้สอนหลักคิดและขั้นตอนสำคัญในการแก้ปัญหา

7 ความโกรธของแดน : แดนนั่งดูหนัง แต่แดนเห็นอยู่นั่งรถมากับผู้ชายคนอื่น จึงรู้สึกโกรธเพราะเป็นภาพบาดตาบาดใจ...ในบทเรียนนี้ได้สอนให้ได้เรียนรู้วิธีการจัดการความโกรธที่เหมาะสม

8 ความลับของความสุภาพ : สอบเสร็จ จีร่าชวนเพื่อนๆ ไปทำอาหารฉลองกันที่บ้าน แดนเป็นคนชอบทำอาหารมาก หน้าที่ประจำของแดนคือการทำอาหารให้พ่อแม่ทาน ถึงแดนจะรู้สึกว่าเหนื่อยแต่ก็มีความสุขที่ได้ทำ...ในบทเรียนนี้ได้มีการให้ทบทวนและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเรื่องความสุภาพ

9 แค่ 'ไม่' ก็หมดเรื่อง : บิวยืมเงินเดียว ทำให้เดียวเกิดความลำบากใจในการที่จะให้ยืมเงิน ส่วนตัวก็เกิดความลำบากใจเช่นกัน เมื่ออ้อมแฟนเก่ากลับมาขอคืนดี ทั้งสองคนรู้สึกลำบากใจมากที่จะปฏิเสธ...ในบทเรียนนี้ทำให้รู้ถึงวิธีการเผชิญความขัดแย้ง และรู้วิธีปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนกระทำพฤติกรรมเสี่ยง

10 **ขอแค่เข้าใจ :** ช่วงปิดเทอม แदन อ้อม เตี่ยว และจีร่าของผู้ปกครองไปเที่ยวเขาใหญ่ แต่ผู้ปกครองของแदन กับอ้อมไม่ค่อยสนับสนุนให้ไป เพราะเป็นห่วงลูก ทำให้เด็ก ๆ เกิดความรู้สึกว่าทำไมพ่อแม่ถึงไม่ค่อยเข้าใจ...ในบทเรียนนี้ ทำให้ได้เรียนรู้วิธีการพูดคุยกับพ่อแม่ เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งและความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน

11 **ทำไมเป็นคนแบบนี้ :** แदन อ้อม เตี่ยว และจีร่า ไปเที่ยวปราณบุรี ในการไปครั้งนี้แदन ได้นัดอยู่กับอีกคนโดยที่ไม่ได้บอกเพื่อนๆ ก่อน การมาเที่ยวครั้งนี้ดูเหมือนว่าอ้อมจะเป็นตัวปัญหามากที่สุด ส่วนเตี่ยวก็ทำให้จีรารู้สึกโกรธที่ลืมเอากล้องวิดีโอติดมาด้วย...ในบทเรียนนี้ ทำให้ได้เรียนรู้เรื่อง การติดต่อสัมพันธ์และตระหนักถึงผลกระทบในการใช้รูปแบบการติดต่อสัมพันธ์แต่ละรูปแบบ

12 **รักคืออะไร :** เปิดฉากด้วยการนั่งสังสรรค์กันริมทะเล การไปเที่ยวทะเลครั้งนี้ทำให้แदनกับอ้อม ได้มีโอกาสได้อยู่ใกล้ชิดกันสองต่อสอง เกือบทำอะไรที่ไม่เหมาะสมลงไป...ในบทเรียนนี้ได้เรียนรู้ถึงความแตกต่างในเรื่องเพศระหว่างชายและหญิง และสามารถวิเคราะห์แยกแยะเรื่องความรักและความต้องการทางเพศได้รอบด้านขึ้น

13 **สิ่งสำคัญในชีวิต :** เกิดมาทำไม สมมุติว่าเรามีเวลาเหลืออยู่บนโลกใบนี้อีก 3 เดือน จะใช้เวลาที่เหลืออย่างไรบ้าง เป็นโจทย์ที่ครมอบให้เป็นการบ้าน...ในบทเรียนนี้ทำให้ได้เรียนรู้ และทบทวนการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่างๆ ในชีวิต และมีแนวคิดในการบริหารเวลาของตนเองที่ดีขึ้น

14 **เส้นตายที่ใกล้เข้ามา :** เตี่ยวและอ้อม อ่านหนังสือเตรียมสอบไม่ทัน เพราะขาดวินัยในตัวเองในการบริหารเวลา และการจัดการกับตัวเอง แต่ยังคงกลับตัวกลับใจได้ทันจึงมุ่งมั่นที่จะอ่านหนังสือโดยไม่สนใจสิ่งยั่วยุต่างๆ ...ในบทเรียนนี้ทำให้ได้ทบทวนการใช้เวลาของตนเอง ได้เรียนรู้การจัดลำดับความสำคัญตามความเร่งด่วนของแต่ละกิจกรรม ตลอดจนสามารถวางแผนใช้เวลาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

15 **ต้องเปลี่ยนให้ได้ :** แदनกับจีร่า พุดถูกอ้อมและเตี่ยว ทำให้อ้อมและเตี่ยวมีความมุ่งมั่นจะเปลี่ยนตัวเองให้ดีขึ้น จะได้ไม่ไหวใครมาดูถูกอีก...ในบทเรียนนี้ทำให้เข้าใจหลักการสร้างแรงจูงใจเพื่อเปลี่ยนพฤติกรรม

16 **วันที่ฝันเป็นจริง :** จีร่าสอบติดทันตแพทย์ อ้อมสอบติดพยาบาล เตี่ยวสอบติดนายร้อย ส่วนแदनไปเรียนต่ออเมริกา และได้กลับมาเป็นหมอประจำอยู่ที่โรงพยาบาลเดียวกันกับอ้อม...ในบทเรียนนี้ได้สรุปถึงเรื่องราวของความเข้มแข็งทางใจให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดในบทเรียนที่ผ่านมาทั้งหมด

ภาคผนวก 2

แบบประเมินความเข้มแข็งทางใจในเด็ก (สำหรับอายุ 13-18 ปี)
ทำเครื่องหมาย ✓ ได้ข้อความ **ไม่จริง** **จริงบ้าง** **จริงแน่นอน** เพียงช่องเดียว
ในแต่ละข้อความ กรุณาตอบทุกข้อให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริง บ้าง	จริง แน่นอน
1.	ฉันรู้ตัวทุกครั้ง เวลาที่ฉันโกรธหรือไม่พอใจ	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
2.	ฉันบอกได้ว่า ขณะนี้ฉันรู้สึกอย่างไร	0	1	2
3.	บางครั้งฉันไม่รู้ตัวว่ากำลังทำอะไร	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
4.	ชีวิตของฉันมีคุณค่า	0	1	2
(-) 5.	ฉันเป็นคนไร้ความสามารถ	2	1	0
6.	ฉันมั่นใจว่า ฉันมีความสามารถที่จะผ่านพ้นปัญหาอุปสรรค และความยากลำบากของชีวิตได้	0	1	2
7.	ฉันรู้สึกว่าไม่มีปมด้อย แม้ว่าจะไม่เท่าเทียมกับผู้อื่น	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
8.	เมื่อฉันประสบปัญหาในชีวิต ฉันมีความเข้มแข็งที่จะต่อสู้กับปัญหานั้น	0	1	2
9.	ฉันรู้ว่าฉันถนัดในเรื่องใด	0	1	2
10.	ฉันมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	0	1	2
11.	ฉันทนได้ ถ้าเจอเหตุการณ์ที่ทำให้ฉันเสียใจ	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
12.	ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของ ฉันได้ เมื่อพบกับความยากลำบากในชีวิต	0	1	2

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริง บ้าง	จริง แน่นอน
13.	ฉันโกรธอย่างรุนแรง เมื่อมีคนโต้แย้งฉัน	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
14.	ฉันกล้าปฏิเสธ เมื่อถูกเพื่อนชักชวนให้ทำในสิ่งที่ไม่ดี (เช่น หนีเรียน ดื่มเหล้า สูบบุหรี่)	0	1	2
15.	ฉันเอาใจใส่การเรียนโดยไม่ต้องมีใครมาเตือน	0	1	2
16.	แม้ไม่มีใครเห็น ฉันก็จะไม่ทำในสิ่งที่ผิด	0	1	2
17.	ฉันกล้าคิดและทำในสิ่งที่ถูกต้อง แม้ว่าแตกต่าง จากผู้อื่น	0	1	2
18.	ฉันสามารถบังคับตัวเองให้เล่นเกมสโคมพิวเตอร์ ตามเวลาที่กำหนดได้	0	1	2
19.	ฉันสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิด และความรู้สึก ของฉันได้	0	1	2
20.	ใครๆ ก็บอกว่าฉันเป็นคนพูดจากรู้อึ้ง เข้าใจง่าย	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
21.	ฉันเป็นผู้ฟังที่ดี ในยามที่มีใครต้องการพูดหรือระบาย	0	1	2
22.	ฉันใส่ใจฟังผู้อื่นพูดเสมอ	0	1	2
23.	ไม่ว่าจะทำอะไร ฉันนึกถึงความคิดและความรู้สึก ของผู้อื่นด้วยเสมอ	0	1	2
24.	ฉันรู้สึกเสียใจ เมื่อมีคนต้องเดือดร้อนจากสิ่งที่ฉันทำ	0	1	2
25.	ฉันให้อภัยคนที่ทำไม่ต่อฉัน	0	1	2
26.	ฉันสามารถทำงานกับผู้อื่นที่มีความคิดเห็นแตกต่าง จากฉันได้	0	1	2
27.	ฉันให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม	0	1	2
28.	ฉันเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้	0	1	2
29.	ฉันชอบผูกมิตรกับผู้อื่น	0	1	2
30.	ฉันชอบอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม	0	1	2
31.	มีอย่างน้อย 1 คน ยอมรับในตัวฉัน ไม่ว่าฉันจะเป็น อย่างไรก็ตาม	0	1	2

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบ้าง	จริงแน่นอน
32.	ฉันสามารถปรับตัว ให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้	0	1	2
33.	ก่อนลงมือทำอะไร ฉันจะคิดวางแผนล่วงหน้าเสมอ	0	1	2
34.	เมื่อต้องทำงานหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่าทำอะไรก่อนหลัง	0	1	2
35.	ฉันเอาตัวรอดจากสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้	0	1	2
36.	ฉันเลือกใช้ความรุนแรง ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง	2	1	0
37.	ฉันแก้ปัญหาโดยไม่สนใจสาเหตุของปัญหา	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
38.	เมื่อมีปัญหาหุนหัน ฉันไม่รู้จะตัดสินใจทำอะไรดี	0	1	2
(-) 39.	ฉันชอบตัดสินใจแก้ปัญหาตามเพื่อน	2	1	0
40.	ฉันมองปัญหาของฉัน เป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขได้	0	1	2
41.	ฉันคิดว่าความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับฉัน เป็นบทเรียนที่สำคัญ	0	1	2
42.	ฉันมักใช้วิธีการแก้ปัญหาตามความเคยชิน	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
43.	หากวิธีการแก้ปัญหาที่ใช้แล้วไม่ได้ผล ฉันจะใช้วิธีอื่น	0	1	2
44.	ถ้าฉันประสบกับความทุกข์ในชีวิต ฉันมักคิดถึงเรื่องดีๆ ในอดีต	0	1	2
45.	ฉันรู้สึกแย่อยู่นาน หากสิ่งที่ฉันทำ ไม่เป็นไปตามที่คิด	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
46.	ฉันยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นที่แตกต่างจากฉัน	0	1	2
47.	ฉันสามารถหาเรื่องสนุกขบขันได้เสมอ	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
48.	ฉันไม่ใส่ใจ กับเรื่องทุกข์ใจในอดีต	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
49.	ฉันจะเสียใจไปนาน เมื่อถูกตำหนิ	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริงบ้าง	จริงแน่นอน
50.	ฉันจะช่วยเหลือตนเองอย่างเต็มที่ เมื่อประสบกับความยุ่งยาก	0	1	2
51.	เมื่อฉันประสบกับปัญหา ฉันจะพยายามขอความช่วยเหลือกับคนใกล้ชิด เพื่อหาแหล่งช่วยเหลือ	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
52.	เวลาที่ฉันเจอปัญหา ฉันจะปรึกษากับคนใกล้ชิด เพื่อให้ความช่วยเหลือ	0	1	2
53.	ฉันไม่รู้ว่า ฉันอยากเป็นอะไรในอนาคต	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
54.	ฉันมีเป้าหมายของตนเอง ในเรื่องการเรียน และการทำงาน	0	1	2
55.	ฉันไม่คิดที่จะวางแผนชีวิต สำหรับอนาคตของฉัน	2	1	0
56.	ฉันลงมือทำ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิต มากกว่าพูดหรือบ่น	0	1	2
57.	ฉันรู้ว่าจะต้องความหวังในชีวิตอย่างไร จึงจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้	0	1	2
(-) 58.	ฉันขาดแรงบันดาลใจ ที่จะทำอะไรให้สำเร็จ	2	1	0
59.	เมื่อสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ	ไม่นำข้อนี้ มาคำนวณคะแนน		
60.	ฉันมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ที่จะนำพาให้ฉันฟันฝ่าอุปสรรคในชีวิตได้	0	1	2
61.	ฉันจะพยายามอย่างเต็มที่ ที่จะไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้	0	1	2
62.	ฉันมีความมุ่งมั่น และพยายามไปถึงจุดหมายที่วางไว้ แม้สิ่งนั้นจะยากเพียงใดก็ตาม	0	1	2
63.	ฉันมีบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้ทำตาม	0	1	2

การวิเคราะห์และแปลผล

ระดับความเข้มแข็งทางใจ

1. ให้คะแนนในข้อที่ตอบว่า ไม่จริง = 0, จริงบ้าง = 1, จริงแน่นอน = 2 ยกเว้น ข้อที่ 5, 36, 39, 55, 58 ให้คะแนนในข้อที่ตอบว่า ไม่จริง = 2, จริงบ้าง = 1, จริงแน่นอน = 0
2. ให้รวมคะแนนที่ได้เป็นคะแนนรวมด้านต่างๆ ตามท้ายตารางนี้

มิติ	ข้อที่	คะแนนรวม
1. มิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง (12 ข้อ)	2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 17, 18	
2. มิติความสามารถทางสังคม (12 ข้อ)	19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31	
3. มิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา (12 ข้อ)	14, 33, 34, 36, 38, 39, 40, 43, 44, 46, 50, 52	
4. มิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ (12 ข้อ)	32, 35, 41, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63	
ความเข้มแข็งทางใจในเด็ก (48 ข้อ)	รวมทุกข้อของแต่ละมิติ	

การแปลผล สำหรับเด็กช่วงอายุ 13-15 ปี เทียบกับตารางข้างท้ายนี้

ความเข้มแข็งทางใจ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
1. มิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง	0-13	14-20	21-24
2. มิติความสามารถทางสังคม	0-12	13-19	20-24
3. มิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา	0-13	14-21	22-24
4. มิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ	0-12	13-21	22-24
ความเข้มแข็งทางใจในเด็ก	0-59	60-80	81-96

การแปลผล สำหรับเด็กช่วงอายุ 16-18 ปี เทียบกับตารางข้างท้ายนี้

ความเข้มแข็งทางใจ	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
1. มิติความสามารถในการดูแลและควบคุมตัวเอง	0-13	14-21	22-24
2. มิติความสามารถทางสังคม	0-13	14-21	22-24
3. มิติความสามารถในการแก้ไขปัญหา	0-14	15-21	22-24
4. มิติการตั้งจุดมุ่งหมายในชีวิตและการมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ	0-13	14-21	22-24
ความเข้มแข็งทางใจในเด็ก	0-62	63-82	83-96

ภาคผนวก 3

คำถามพฤติกรรมกรรมการเรียน (นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง) ทำเครื่องหมาย
✓ ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงกับลักษณะของคุณ
ในช่วง 6 เดือน

พฤติกรรมกรรมการเรียน	ไม่เคย	น้อย มาก	น้อย	มาก	มากที่สุด
1. ตั้งใจและสนใจในการเรียนในห้อง	1	2	3	4	5
2. แสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	1	2	3	4	5
3. ตอบคำถามในชั้นเรียน	1	2	3	4	5
4. ยอมรับฟังผู้อื่นในชั้นเรียน	1	2	3	4	5
5. ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียน	1	2	3	4	5
(-) 6. รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน	5	4	3	2	1
7. รู้สึกสนุกกับการเรียน	1	2	3	4	5

การคำนวณคะแนน

1. ให้คะแนนข้อที่ตอบว่า ไม่เคย = 1, น้อยมาก = 2, น้อย = 3, มาก = 4, มากที่สุด = 5

ยกเว้น ข้อที่ 6 ให้คะแนนที่ตอบว่า ไม่เคย = 5, น้อยมาก = 4, น้อย = 3, มาก = 2, มากที่สุด = 1

2. ให้รวมคะแนนทั้ง 7 ข้อ สมมติคะแนนรวม = a

3. ทำคะแนนให้ฐานเต็ม 100 ดังนั้นคะแนนรวม = $(a \times 100)/35$

หมายเหตุ: 35 คือ คะแนนสูงสุดของแต่ละข้อ คูณด้วยจำนวนข้อ = 5×7

ภาคผนวก 4

คำถามพฤติกรรมทางเพศ (นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง) ทำเครื่องหมาย
✓ ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงกับลักษณะของคุณ
ในช่วง 6 เดือน

ท่าทางและพฤติกรรมทางเพศ	แย่ที่สุด	แย่	ปานกลาง	เหมาะสม	เหมาะสม ที่สุด
1. คุณคิดว่า คุณมีท่าทาง และการวางตัว อย่างเหมาะสมกับเพศตรงข้าม	1	2	3	4	5
2. คุณคิดว่า คุณมีท่าทาง และการวางตัว อย่างเหมาะสมกับแฟน/คนรัก	ไม่นำข้อนี้มาคำนวณคะแนน				

พฤติกรรมทางเพศ	ไม่ใช่	ใช่
3. คุณมีคนรัก/แฟนอยู่ในปัจจุบัน	0	1
4. คุณเคยมีคนรัก/แฟน แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว	ไม่นำข้อนี้มาคำนวณคะแนน	
5. คุณรู้สึก รัก/ชอบ เพศเดียวกัน	0	1
6. คุณมักหมกมุ่นหรือสนใจในเรื่องความรัก	0	1
7. คุณมักหมกมุ่นหรือสนใจในเรื่องการคบหากับแฟน	0	1
8. คุณสามารถปฏิเสธพฤติกรรมทางเพศระหว่างคุณกับแฟนได้	0	1

การคำนวณคะแนน

1. ให้คะแนนข้อ 1 ที่ตอบว่า แยกที่สุด = 1, แยก = 2, ปานกลาง = 3, เหมาะสม = 4, ไม่เหมาะสม = 5
2. ให้คะแนนข้อ 3, 5, 6, 7 ที่ตอบว่า ไม่ใช่ = 0, ใช่ = 1
3. ให้รวมคะแนนทั้ง 6 ข้อ สมมติคะแนนรวม = b
4. ทำคะแนนให้ฐานเต็ม 100 ดังนั้นคะแนนรวม = $(b \times 100)/10$

หมายเหตุ: 10 คือ คะแนนสูงสุดข้อ 1 (นั่นคือ 5 คะแนน) + คะแนนสูงสุดข้อที่เหลืออีก 5 ข้อ (1 คะแนน คูณด้วย 5 ข้อ) รวมเป็น 5 + 5

ภาคผนวก 5

คำถามพฤติกรรมการใช้สารเสพติด (นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง) ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องท้ายหัวข้อให้ครบทุกข้อ กรุณาตอบให้ตรงกับลักษณะของคุณ

พฤติกรรมการใช้สารเสพติดในปัจจุบัน	ไม่ใช่	ใช่
1. ช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาคุณสูบบุหรี่	1	0
2. คุณติดบุหรี่	1	0
3. ช่วง 1 เดือนที่ผ่านมาคุณดื่มสุรา/เบียร์/ไวน์	1	0
4. คุณติดสุรา/เบียร์/ไวน์	1	0
5. คุณติดสารเสพติดอื่น ระบุ.....	1	0

การคำนวณคะแนน

1. ให้คะแนนข้อ 1-5 ที่ตอบว่า ไม่ใช่ = 1, ใช่ = 0
2. ให้รวมคะแนนทั้ง 5 ข้อ สมมติคะแนนรวม = c
3. ทำคะแนนให้ฐานเต็ม 100 ดังนั้นคะแนนรวม = $(c \times 100)/5$

หมายเหตุ: 5 คือ คะแนนสูงสุดแต่ละ (นั่นคือ 1 คะแนน) คูณด้วยจำนวนข้อ (5 ข้อ) รวมเป็น 1x5

ภาคผนวก 6

คำถามพฤติกรรมความรุนแรง (นักเรียนวิเคราะห์ตนเอง)

1. ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา คุณเคยใช้คำพูดตำหนิ ครู หรือไม่

เคย ไม่เคย

2. ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา คุณเคยทะเลาะ หรือเคยใช้คำพูดตำหนิ เพื่อนนักเรียนด้วยกันหรือไม่

เคย ไม่เคย

3. ในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา คุณเคยใช้คำพูดตำหนิ แฟน/คนรักหรือไม่

เคย ไม่เคย ไม่มีแฟน

4. คุณเคยมีประสบการณ์การกระทำ ความรุนแรง (ไม่ว่าต่อใครก็ตาม)

ไม่ใช่ ใช่

การคำนวณคะแนน

1. ให้คะแนนข้อ 1, 2, 3 ที่ตอบว่า ไม่เคย = 1, ไม่มีแฟน = 1, เคย = 0

2. ให้คะแนนข้อ 4 ที่ตอบว่า ไม่ใช่ = 1, ใช่ = 0

3. ให้รวมคะแนนทั้ง 4 ข้อ สมมติคะแนนรวม = d

4. ทำคะแนนให้ฐานเต็ม 100 ดังนั้นคะแนนรวม = $(d \times 100)/4$

หมายเหตุ: 4 คือ คะแนนสูงสุดแต่ละ (นั่นคือ 1 คะแนน) คูณด้วยจำนวนข้อ (4 ข้อ) รวมเป็น 1×4

โครงการ “ประเมินผลการใช้เครื่องมือสื่อการเรียนรู้
เพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิตในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น และผู้ปกครอง”
ภายใต้แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต
สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)